

Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення

Річний звіт 2023

Рівненський зоологічний парк

загальнодержавного значення

вул.Київська 110, м.Рівне, 33027, Україна

Тел/факс: +38(0362)653859, +38(0362)653840, +380983545399

zoo.rv.ua@gmail.com | www.zoopark.rv.ua

www.facebook.com/Rivnezoo | www.instagram.com/zooparkrivne

Директор – Павлюк Олег Васильович

Спеціалісти зоопарку:

Ірина Оліферук	Заступник директора по зооветчастині
Віталій Якубець	Заступник директора по господарській частині
Олена Ковальчук	Головний бухгалтер
Тетяна Бабюк	Завідувач відділу економіки планування та супроводження процедур
Павло Ковальчук	Лікар ветеринарної медицини
Марія Кривуша	Фельдшер ветеринарної медицини
Юлія Шутова	Завідувач відділу приматів
Алла Верстляр	Завідувач відділу копитних тварин
Катерина Лесик	Завідувач відділу домашніх тварин
Олександр Дячук	Завідувач відділу хижих тварин
Віра Гламазда	Завідувач відділу птахів
Юлія Вишневська	Завідувач відділу тераріумів та акваріумів
Любов Максимова	Завідувач відділу складського господарства
Людмила Кузьмич	Завідувач відділу годівлі
Мирослава Патій	Завідувач науково-просвітницького відділу
Анастасія Максимова	Науковий співробітник

ЗМІСТ

Зоологічна частина 4

Відділ приматів 6

Відділ копитних тварин 18

Відділ домашніх тварин 30

Відділ хижих тварин 46

Відділ птахів 58

Відділ тераріумів та акваріумів 74

Відділ годівлі 94

Науково - просвітницький відділ 104

Господарська частина 126

Фінансово – економічний відділ 140

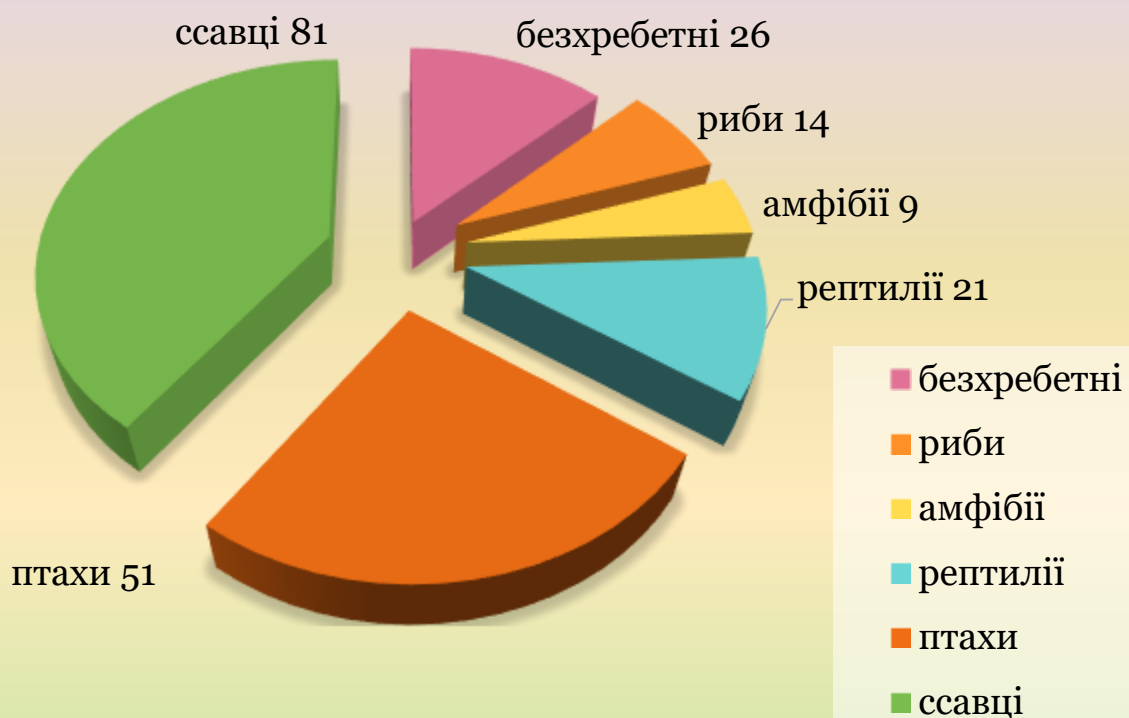

Зоологічна частина

Дані по систематичним групам станом на 31.12.2023 р.

Таксономічна група	Кількість видів	Кількість екземплярів	Кількість рідкісних видів	
			Червона книга України	Міжнародна Червона книга
Безхребетні	26	19+	-	-
Риби	14	176	-	1
Амфібії	9	102	3	9
Рептилії	21	86	-	6
Птахи	51	353	5	41
Ссавці	81	585+	6	50
Всього	202	1321+	14	107

Співвідношення кількості таксономічних груп в колекції

Відділ приматів

Стан колекції.Шутова Юлія
Зав.відділу приматів

На 01.01.2023 року у відділі утримувалось 20 видів (91 екземпляр), з них: сумчасті – 1 вид (1 екз.), примати – 17 видів (86 екз.), хижі – 1 вид (3 екз.), неповнозубі – 1 вид (1 екз.).

Станом на 01.01.2023 року у відділі утримувалось 20 видів (93 екземпляри), з них: сумчасті – 1 вид (4 екз.), примати – видів 17 (83 екз.), хижі – 1 вид (5 екз.), неповнозубі – 1 вид (1 екз.).

Систематичний список тварин Відділу приматів на 31.12.2023 р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд СУМЧАСТІ (MARSUPIALIA)			
Родина Кенгурові (Macropodidae)			
1.	Кенгуру Беннета	<i>Notamacropus rufogriseus</i>	2/1/1
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лемуrowі (Lemuridae)			
2.	Лемур котячий	<i>Lemur catta</i>	9/2
3.	Варі чорно-білий	<i>Varecia variegata variegata</i>	1/1
Родина Ігрункові (Callitrichidae)			
4.	Ігрунка звичайна	<i>Callithrix jacchus</i>	2/2
5.	Мармозетка карликова	<i>Callithrix pygmaea</i>	2/2
6.	Ігрунка лєвова золотистоголова	<i>Leontopithecus chrysomelas</i>	2/2
7.	Тамарин імператорський	<i>Saguinus imperator subgriseus</i>	3/0
8.	Тамарин червонорукий	<i>Saguinus midas</i>	1/1
9.	Тамарин єдиновий	<i>Saguinus oedipus</i>	2/2
Родина Капуцинові (Cebidae)			
10.	Капуцин бурий	<i>Cebus apella</i>	4/2
11.	Саймірі звичайний	<i>Saimiri sciureus</i>	2/3/2
Родина Мартишкові (Cercopithecidae)			
12.	Макака японська	<i>Macaca fuscata</i>	1/5
13.	Мангобей червоноголовий	<i>Cercocebus torquatus torquatus</i>	0/2/2
14.	Мангобей чорний	<i>Lophocebus aterrimus</i>	1/1
15.	Павіан гамадрил	<i>Papio hamadryas hamadryas</i>	3/8
16.	Павіан анубіс	<i>Papio hamadryas anubis</i>	1/4
17.	Мартишка зелена	<i>Cercopithecus sabaeus</i>	1/3
Родина Гібонові (Hylobatidae)			
18.	Гібон білорукий	<i>Hylobates lar</i>	1/3

Ряд НЕПОВНОЗУБІ (EDENTATA)			
Родина Броненосцеві (Dasypodidae)			
19.	Броненосець шаровидний	<i>Tolypeutes matacus</i>	1/0
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Віверові (Viverridae)			
20.	Суріката	<i>Suricata suricata</i>	1/4

Комплектація колекції.

За звітний період у відділ згідно договорів обміну поступили: 1 самка мангобея чорного (*Lophocebus aterrimus*) з метою комплектації пари для розмноження, 2 самки сурікат (*Suricata suricata*) для формування експозиційної групи. З «БІО-ПАРК» м. Одеса поступило 4 особини кенгуру Беннета (*Notamacropus rufogriseus*).

Вибули 2 самки лемура котячого (*Lemur catta*), 4 особини молодняку мармозетки карликової (*Callithrix pygmaea*), дві пари лемурів варі (*Varecia variegata variegata*) (одна пара по закінченню договору про тимчасове утримання), 1 самка ігрунки лєвової золотистоголової (*Leontopithecus chrysomelas*) та 1 самка кенгуру рудого (*Macropus rufus*).

Триває довгострокова тимчасова перетримка 3 самців капуцина бурого (*Cebus apella*) та групи з 4 особин гібонів білоруких (*Hylobates lar*) з Фельдман Екопарку, а також пари зелених мартішок (*Cercopithecus sabaeus*) з Екопарку Ясногородка (Київська обл.), евакуйованих з зоопарків, які постраждали внаслідок бойових дій.

Розмноження.

Отримано та збережено приплід від 6 видів тварин. Проводилось визначення статі молодих особин.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2023 р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лемурові (Lemuridae)			
1.	Лемур котячий	<i>Lemur catta</i>	2
Родина Ігрункові (Callitrichidae)			
2.	Мармозетка карликова	<i>Callithrix pygmaea</i>	2
3.	Ігрунка лєвова золотистоголова	<i>Leontopithecus chrysomelas</i>	1
Родина Капуцинові (Cebidae)			
4.	Саймірі звичайний	<i>Saimiri sciureus</i>	2
Родина Мартішкові (Cercopithecidae)			
5.	Мангобей червоноголовий	<i>Cercocebus torquatus torquatus</i>	1
6.	Павіан гамадріл	<i>Papio hamadryas hamadryas</i>	2

Годівля тварин.

Тварини відділу отримують всі корма у необхідній кількості. Годівля проводиться згідно відповідних кормових відомостей та карт годівлі на кожен день тижня, які регулярно переглядаються після проведення контрольних годівель та отримання нових рекомендацій по утриманню тварин в неволі. Так, у годівлю приматів родини Ігрункових були внесені суттєві корективи: збільшена частка спеціалізованих кормів, живих комах, овочів, виключені молочні продукти.

Для годівлі приматів використовується широкий спектр кормів: різноманітні фрукти, ягоди, овочі, зелень, м'ясо, риба, крупи, сир, йогурт, яйця, горіхи, сухофрукти, мед. Крім того, специфічні корма такі, як гуарова камідь, фруктові соки, спеціалізовані пелети, комахи та їх личинки. В літній період - трава, квіти, цвіт акації, гілки дерев з листям, взимку – гідропонна зелень, хвоя та кормові віники. Крупи даються у вигляді каш – 2 рази на тиждень (1 раз з м'ясом, 1 раз – з фруктами), м'ясо та риба у відвареному вигляді. Годівля приматів відбувається 2 рази на день, а представників родини ігрункових – 3 рази на день.

Для урізноманітнення раціону, працівниками зоопарку проводився збір плодів волоського горіха, який просушували і по мірі необхідності згодовували тваринам.

Умови утримання, будівництво та ремонт.

Завершено всі роботи по будинку для зелених мартішок та чорних мангобеїв, який проектувався і почав будуватись минулого року. Збільшення площі зимового приміщення було у першочергових планах покращення умов утримання зелених мартішок. Для чорних мангобеїв також це питання стало актуальним, оскільки для формування пари до самця поступила самка. Дерев'яний будинок з двох окремих приміщень якраз задовольняє ці потреби. Експозиція доступна для відвідувачів цілий рік за рахунок оглядових вікон. В середині облаштовані вольєри з перегонками і шиберами, полички, різноманітні декорації (канати, гамаки з сітки, драбинки та піраміди з колод). Але літній вигул поруч з будинком побудовано поки лише для чорних мангобеїв. Він зроблений з канільованої сітки, фарбування якої здійснено працівниками відділу. Оздоблений декоративними елементами для пересування та активного руху тварин (полички, сітчасті драбинки, канати). В середині вольєру ростуть дерева та кущі. На наступний рік планується будівництво ще одного зовнішнього вольєру для групи зелених мартішок.

У літньому вигулі павіанів гамадріл та павіанів анубісів будівельною бригадою зоопарку повністю замінена декорація, яка переважно зроблена з соснових колод.

Протягом року проводились поточні дрібні ремонтні роботи шиберів, дверей, елементів декорації та інвентарю. Також працівниками відділу здійснювалась підготовка приміщень до зимівлі (фарбування,

побілка), генеральні прибирання, миття стін, догляд за рослинами у вольєрах та прилеглих територіях.

У всіх приміщеннях ведеться моніторинг температурного режиму та рівня вологості, а також санітарного стану.

Ветеринарна робота. Падіж.

Згідно плану протиєпізоотичних заходів у відділі тричі на рік проводили дегельмінтизацію. Використовуючи такі препарати: бровальзен, бровадазол гранулят, таблетки вормікіл та паратекс. Після минулорічної гельмінтної інвазії у приматів родини Ігрункових і проведення багатоетапного лікування, у даних видів тварин були відібрані зразки проб фекалій для досліджень, які дали негативний результат.

З Рівненською регіональною державною лабораторією державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів був заключний договір на проведення копрологічних досліджень.

За підзвітний період проводилась дезінфекція вольєрів, будиночків, кліток, годівниць, напувалок, інвентарю, тощо.

По мірі необхідності проводили дератизацію у приміщеннях і вольєрах даного відділу.

Протягом року здійснювали дезінсекцію, спрямовану на знищення тарганів, мух та мошки, використовуючи клейові пастки та гелі від тарганів, ліпкі стрічки від мух.

Для броненосця протягом року по мірі необхідності проводили підрізання кігтів.

Для підвищення опірності організму тваринам даного відділу протягом року до основного раціону вводили такі препарати: мультивітамін, пивні дріжджі, кайод, фолієву кислоту, м'ясокісткове та рибне борошно, біокальційфосфат, сірку кормову, аскорбінову кислоту, вітафарм, тетравіт, мультивітамін екстра стронг, холосас, аміновітол, сіль-лизунець то-фос, аквадетрим.

З метою покращення стану і регенерації хрящів, суглобів, зв'язок для двох самок мартишки зеленої та самки мангобея чорного розпочали курс хондропротектора – артрофос.

За підзвітний період найчастіше спостерігалися травми у тварин, які утримуються групою (мартішка зелена, лемур котячий), а також захворювання, пов'язані з розладами шлунково-кишкового тракту.

У самки кенгуру Беннета внаслідок отриманої травми розвинувся осифікуючий артрит. Після проведення основного лікування розпочали курс хондропротектора – артрофос.

Відомості про загиблих тварин

№	Вид тварини	Стать	Вік, номер	Діагноз
1.	Мармозетка карликова	1.0	2011, № 012	Травми несумісні із життям
2.	Лемур котячий	0.1	2019, № 0688	Пневмонія
3.	Мангобей червоноголовий	1.0	2001, № 0237	Хронічна недостатність трьохстулкового клапана

Наукова робота.

У відділі приматів наукова робота проводилася за декількома основними напрямками: вибір методів для покращення фізичного та психічного добробуту тварин, пошук найбільш сприятливих умов утримання, розробка методів та форм для тренінгу тварин.

Тема 1: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Проводиться спостереження за тваринами, виявлення відхилень в поведінці, продовжується збір та опрацювання публікацій по даній темі, розроблення та впровадження методів збагачення середовища для благополуччя тварин, розробка графіків проведення збагачення, накопичення та аналіз результатів спостережень.

Тема 2: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу».

Хід роботи: В 2023 році була продовжена робота з пошуку матеріалів по тренінгу тварин в зоопарках, проведення консультацій з колегами, розширення задач для проведення сеансів тренінгу з тваринами.

Тема 3: «Утримання та розведення в умовах неволі лемурів котячих (*Lemur catta*)».

Хід роботи: Продовжено роботу з групою лемурів котячих (*Lemur catta*). Ведуться необхідні спостереження, робляться записи в зоотехнічний журнал. Триває систематизація та аналіз результатів спостережень за зміною поведінки тварин в групі в різні періоди року, триває робота по корегуванню дієти.

Тема 4: «Утримання в умовах неволі приматів Нового світу родини Ігрункових (*Callitrichidae*). Технології годівлі, кліматичні режими».

Хід роботи: Завершено перший етап роботи, зібрано велику кількість необхідних матеріалів та проведений їх аналіз. Результати опубліковані у збірнику II онлайн-семінару, проведення якого ініціювала Асоціація зоопарків України (АЗУ).

Триває спостереження за поведінкою, станом тварин в умовах зоопарку, проводиться аналіз. Продовжується збір матеріалів по утриманню різних видів родини в інших зоологічних колекціях та аналіз спеціальної літератури, публікацій.

Збагачення середовища мешкання.

Протягом року проводились різні заходи по збагаченню середовища для запобігання станів, пов'язаних з стереотипною поведінкою у тварин відділу. Збагачення підвищує якість життя тварин в умовах неволі і є необхідною частиною щоденного догляду для забезпечення оптимального психологічного та фізіологічного благополуччя тварин. Для цього використовувались різні методи, наприклад, виготовлення іграшок з природних та штучних матеріалів, нестандартна подача корму, облаштування нових елементів декорацій.

Для японських макак та гібонів білоруких виготовлено та встановлено плетені конструкції з пожежного шлангу, куди працівники ховають ласощі.

У багатьох вольєрах з'явилися нові елементи: гойдалки, канати, драбинки, гамачки та «лазилки» з сітки, використання яких позитивно впливає на фізичний стан тварин. Новий вуличний вольєр чорних мангобеїв облаштований полицками, драбинкою, які тварини із задоволенням використовують для активного руху.

Для підтримання природного інстинкту пошуку їжі тваринам регулярно даються свіжі або висушені гілки з листям різних порід дерев, які закріплюються або підвішуються на висоті. У зимовий період у вольєрах встановлюються ялинки та сосни, які дарують зоопарку підприємці.

Ведуться спостереження за реакцією тварин на різні види збагачення, проводяться відповідні записи.

Тренінг тварин.

Продовжується робота з тренінгу. Її мета - привчити тварин заходити у внутрішні приміщення, перегонні клітки чи переходити між частинами вольєру. Тренінг значно полегшує процес догляду за тваринами, попереджує стресові стани у тварин при проведенні з ними різноманітних маніпуляцій. Підопічні реагують на особливі команди, звуки чи таргет. Винагородою за правильне виконання є сухофрукти або горіхи.

Важливою складовою при проведенні тренінгу є налагодження близького контакту і формування довірливих відносин між працівниками і тваринами. Це дає змогу оглядати тварин у разі необхідності, доторкнутися до тіла, а також давати кожному індивідуально в лапи лікувальні та профілактичні препарати.

Позитивного результату досягнуто з групою саймірі звичайних, левовими ігрунками, капуцинами бурими, мангобеями чорними та червоноголовими.

0

Відділ копитних тварин

Верстляр Алла

Стан колекції тварин.

Зав. відділу копитних тварин

Станом на 01.01.2023 року у відділі утримувалося 15 видів (72 екземпляри), станом на 31.12.2023 року – 13 видів (65 екземплярів).

Систематичний список тварин відділу копитних на 31.12.2023 р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
1.	Осел домашній	<i>Equus asinus dom.</i>	0/2
2.	Зебра Чапмана	<i>Equus burchelli chapmani</i>	2/0
3.	Кінь Пржевальського	<i>Equus przewalskii</i>	1/1
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Свинячі (Suidae)			
4.	Свиня в'єтнамська звислочерева	<i>Sus scrofa</i>	2/9
Родина Верблюдові (Camelidae)			
5.	Верблюд двогорбий	<i>Camelus bactrianus dom.</i>	0/2
Родина Оленеві (Cervidae)			
6.	Олень благородний	<i>Cervus elaphus</i>	3/4
Родина Порожнисторогі (Bovidae)			
7.	Як домашній	<i>Bos mutus var.dom</i>	1/3
8.	Зебу	<i>Bos taurus indicus</i>	0/1
9.	Ватусі	<i>Bos taurus macroceros</i>	1/4
10.	Худоба шотландська	<i>Bos taurus taurus</i>	1/4
11.	Гну білохвостий	<i>Connochaetes gnou</i>	2/3
12.	Баран гривистий	<i>Ammotragus lervia</i>	4/5
13.	Вівця камерунська	<i>Ovis aries aries cameroon</i>	3/7

Розмноження.

Протягом звітного року у відділі копитних тварин було отримано приплід від 7 видів тварин.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2023 р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Свинячі (Suidae)			
1.	Свиня в'єтнамська звислочерева	<i>Sus scrofa</i>	12 (не вижило 4)
Родина Оленеві (Cervidae)			
2.	Олень благородний	<i>Cervus elaphus</i>	2

Родина Порожнисторогі (Bovidae)			
3.	Як домашній	<i>Bos mutus var.dom</i>	2 (не вижило 1)
Родина Порожнисторогі (Bovidae)			
4.	Худоба шотландська	<i>Bos taurus taurus</i>	3 (мертвонароджене 1)
5.	Гну білохвостий	<i>Connochaetes gnou</i>	1
6.	Баран гривистий	<i>Ammotragus lervia</i>	4 (не вижило 2)
7.	Вівця камерунська	<i>Ovis aries aries cameroon</i>	12 (не вижило 2)

За звітний період спостерігалася смертність серед молодняка тварин таких як: свиня в'єтнамська (*Sus scrofa domesticus*), вівця камерунська (*Ovis aries aries*), баран гривистий (*Ammotragus lervia*), худоба шотландська (*Bos taurus taurus*).

Тварини більшості видів, що утримуються у відділі, знаходяться у репродуктивному віці. Ці види укомплектовані до розмноження.

Годівля тварин.

Здоров'я тварин, їх зовнішній вигляд, здатність розмножуватися в неволі, всі ці фактори тісно пов'язані з правильним та збалансованим харчуванням тварин. Годівля повинна повністю забезпечувати життєві потреби тварин в енергії та поживних речовинах.

Годівля тварин у відділі здійснювалася згідно раціонів, що складаються кожного місяця, на кожний вид тварин індивідуально. При розробці раціонів враховувалися наступні фактори:

- Сезон року (весняно-літній, осінньо-зимовий)
- Надходження кормів на склад
- Біологічні особливості виду
- Фізичний стан тварин
- Вік
- Смакові переваги

Годівля тварин у 2023 році була задовільною. Всі основні корма, зокрема: зерно мелене (у вигляді гранул), овес, сіно, зелена маса, овочі, кормові віники тварини отримували в повному обсязі. Гілковим кормом тварини були забезпечені. Співробітники відділу постійно спостерігали за станом тварин, турбувалися про зниження рівня конкуренції під час годування, що виникає при груповому або парному утриманні тварин. Протягом року тварини завжди мають вільний доступ до солі-лизунця та питної води.

Умови утримання.

В теплий період більшість тварин перебуває у літніх вольєрах. Всередині кожного вольєру розміщено будиночки або накриття, в яких тварини можуть сховатися від опадів, вітру або зайти в тінь.

У зимовий період теплолюбивих тварин переводять до утеплених і підготовлених для зимівлі приміщень, де є обладнання для обігріву, а також термометри, що дає змогу контролювати температуру повітря. Вольєри та приміщення, де утримують тварин, прибирають щоденно, незалежно від пори року.

Протягом 2023 року велика увага приділялася покращенню умов утримання тварин. В зимових приміщеннях, де знаходяться зебри Чапмана, осел домашній, зебу, ватусі, яки, демонтували стару та постелили нову дерев'яну підлогу.

У вольєрі шотландської худоби побудували годівницю на сіно з дерев'яних колод, яка є зручною для великої рогатої худоби, її не так просто зрушити з місця чи перевернути. Такі годівниці розташовані у більшості вольєрів.

У літньому вольєрі ватусі відновили рів, розпочали будівництво великого зимового приміщення.

На протязі звітнього року у всіх зимових приміщеннях та вольєрах виконувалися дрібні ремонтні, малярні роботи. Придбання нового, необхідного для обслуговування тварин інвентарю проводилося протягом року.

Ветеринарна робота. Падіж.

Протягом року проводилися лікувально-профілактичні заходи, а саме: здійснювалися клінічні ветеринарні огляди тварин; проводилася дегельмінтизація; відбувався контроль стану копит та ратиць і своєчасна їх розчистка і підрізання.

Найчастіше реєстрували захворювання опорно-рухового апарату у баранів гривистих, самки коня Пржевальського, самця ватусі.

У самки верблюда двогорбого стався рецидив старої патології хірургічного характеру. На рівні ліктьових суглобів утворилися свищі, із яких сочився ексудат. З метою недопущення відкладання у цих ділянках мухами яєць проводили обприскування розчинами репелентів. Крім того, провели іммобілізацію тварини із детальним оглядом та ліквідацією патологічного процесу. У другої самки верблюда реєстрували захворювання шкірного покриву паразитарної етіології. Після проведеного лікування тварина одужала.

Ослів обробляли від ектопаразитів розчином бутоксу методом обприскування.

За звітний період фахівцями міської ветеринарної лікарні була проведена вакцинація проти сибірки ослів домашніх (2 особини) та овець камерунських (8 особин), а також були взяті проби крові для лабораторного дослідження на сап та бруцельоз.

Були відібрані та направлені в Рівненську регіональну лабораторію ветеринарної медицини 16 проб фекалій для дослідження на фасціольоз, парамфістоматоз, диктіокаульоз, стронгілоїдоз, дикроцеліоз, монієзіоз.

Позитивні результати дослідження були виявлені у верблюдів (диктіокаульоз) та гну (стронгілоїдоз). Відразу було проведено лікувальну дегельмінтизацію.

У даному відділі регулярно проводилися ветеринарно-санітарні заходи, а саме: профілактична дезінфекція, дератизація та дезінсекція. Профілактичну дезінфекцію проводили двічі на рік. Користувалися препаратами «Віросан», «Бровадез», «Віркон С» у відповідності до інструкцій по застосуванню робили необхідної концентрації розчини. Дезінфекцію проводили шляхом розприскування із мотооприскувача. Перед цим приміщення повністю очищали від підстилки, залишків корму, води.

Щоквартально здійснювали дератизацію методом розкладання приманки у місцях можливого перебування гризунів. Літом у приміщеннях розвішували липкі стрічки від мух.

Для підвищення резистентності організму до інфекційних захворювань, зміцнення опорно-рухового апарату, для покращення линьки, в період підготовки до розмноження, вагітності, лактації та для профілактики авітамінозі, тваринам давали вітамінно-мінеральні добавки: м'ясокісткове борошно, рибне борошно, біокальційфосфат, дріжджі кормові, сірку кормову, сіль-лизунець, хондропротектор, олія лляна, риб'ячий жир, аміновітол. Дані препарати задавали в залежності від виду тварин та їх фізіологічного стану.

Відомості про загиблих тварин

№	Вид тварини	Стать	Причина падежу
1.	Антилопа Ньяла	О.1	Асфіксія внаслідок гематоми в ділянці глотки

Імобілізація тварин

№	Вид тварини	Стать	Причина проведення імобілізації
1.	Як домашній	2/1	Переведення у транспортну клітку
2.	Кінь Пржевальського	О/1 (2 рази)	Розчистка і обрізання копит
3.	Худоба шотландська	1/1	Розчистка і обрізання ратиць
4.	Баран гривистий	3/3	Розчистка і обрізання ратиць
5.	Ватусі	1/0	Розчистка і обрізання ратиць
6.	Верблюд двогорбий	О/1	Огляд і санація свищів в ділянці ліктьових суглобів

Наукова робота.

Протягом 2023 року наукова робота у відділі проводилася з метою впровадження методів збагачення середовища та тренінгу тварин, задля покращення добробуту тварин в умовах зоопарку.

Тема 1: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває проведення спостережень за тваринами, виявлення відхилень в поведінці. Проводилася робота по збагаченню середовища тварин в умовах неволі, вибір методів збагачення, що спрямовані на проведення змін у зовнішньому оточенні, які покращують психічний стан та попереджають прояви стереотипної поведінки тварин, фіксування результатів у журнал та аналіз спостережень.

Тема 2: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу.»

Хід роботи: Протягом 2023 року була продовжена робота з тренінгу з метою попередження стресів у тварин при проведенні з ними різних маніпуляцій. Тривають сеанси з групою верблюдів двогорбих (*Camelus bactrianus*), зеброю Чапмана (*Equus quagga chapmani*), розпочато роботу з худобою шотландською (*Bos taurus taurus*). Проведення консультацій з спеціалістами інших зоопарків, які займаються тренінгами, ознайомлення та опрацювання матеріалів, вибір методики проведення тренінгу. Всі результати фіксуються в журналі, проводиться аналіз спостережень, коригування форм та методів тренінгу для підвищення його ефективності.

Збагачення середовища мешкання.

Головним завданням зоокіперів є підтримання високого рівня благополуччя тварин шляхом створення комфортних та максимально наближених до природних умов існування тварин.

Щоб уникнути проявів стереотипної поведінки у тварин, а також з метою урізноманітнення їхнього середовища існування, ми розробляємо та впроваджуємо багато цікавих способів.

Збагачення середовища є необхідною складовою частиною щоденного догляду за тваринами та здійснюється працівниками відділу під час прибирання у вольєрах та годівлі тварин. Найчастіше використовується:

- кормове збагачення – подача кормів таким чином, щоб стимулювати природню поведінку здобування їжі (риття, общипування трави та об'їдання гілок, зривання плодів, *приклад*: розвішування кормових віників по вольєрах;
- предметне збагачення – використання різноманітних, безпечних для тварин предметів, що позитивно впливають на органи чуттів та стимулюють рухову активність, *приклад*: розміщено чесалки у вольєрах

худоби шотландської (*Bos taurus taurus*), яків домашніх (*Bos mutus var.dom*), підвісили колоди у вольєрі ватусі (*Bos taurus macroceros*), які вони любляють штовхати та бити;

- сенсорні – спрямовані на те, щоб тварини досліджували все за допомогою рецепторів нюху, смаку, дотику, *приклад*: чухання щіткою чи рукою любляє худоба шотландська (*Bos taurus taurus*) та зебра Чапмана (*Equus quagga chapmani*), пісок у вольєрі – тварини качаються, обсипаються, приносяться. Контакт з іншими тваринами – змішана експозиція, утримання декількох видів тварин на одній території.

Тренінг тварин.

Мета тренінгу в зоопарку зробити існування тварин більш комфортним, знизити вплив шкідливих наслідків стресів, що виникають в неволі, з метою встановлення довірливих стосунків між робітником і твариною. Тренінг значно полегшує процес догляду за твариною. У 2023 році продовжували знайомити тварин з таргетом – дерев'яна палиця, на кінці якої розміщена яскрава пластмасова кулька. Його застосування полягає в тому, щоб навчити тварину торкатися носом до кульки – цілі, закріплюючи цю дію пригощанням смаколиком. Це дає змогу не тільки налагодити контакт з кіпером, а й провести ветеринарний огляд чи маніпуляції. Відповідний тренінг допомагає в попередженні стресів у тварин.

Плануємо в подальшому розвивати навички тварин, використовуючи різні можливі способи впливу на них, оскільки є позитивні результати.

Відділ домашніх тварин

Лесик Катерина

Зав.відділу домашніх тварин

В 2023 році було прийняте рішення про об'єднання двох відділів (відділ "Кінний двір" та відділ домашніх тварин та віварію) в один структурний підрозділ – відділ домашніх тварин.

Комплектація колекції.

**Систематичний список тварин відділу домашніх тварин
на 31.12.2023 року.**

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (Phasianidae)			
1.	Курка Аям Цемані	<i>Gallus gallus domestic ayam cemani</i>	6/3
2.	Курка Малазійська серама	<i>Gallus gallus domestic serama</i>	2/2
3.	Бентамка японська (Шабо)	<i>Gallus gallus domestic japanese bantam</i>	2/2
4.	Курка Сібрайт	<i>Gallus gallus domestic sebright</i>	2/1
5.	Курка бігова шамо	<i>Gallus gallus domestic shamo</i>	2/3
6.	Курка Ухейлюй	<i>Gallus gallus domestic dongxiang lvkedanji</i>	6/3
Ряд ГОЛУБОПОДІБНІ (COLUMBIFORMES)			
Родина Голубині (Columbidae)			
7.	Голуб павичевий	<i>Columba livia</i>	22
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ЗАЙЦЕПОДІБНІ (LAGOMORPHA)			
Родина Зайцеві (Leporidae)			
8.	Кріль домашній	<i>Oryctolagus cuniculus domesticus</i>	42
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Хом'якові (Cricetidae)			
9.	Хом'як джунгарський	<i>Phodopus sungorus</i>	20
Родина Мишові (Muridae)			
10.	Миша лабораторна	<i>Mus musculus</i>	культура
11.	Щур лабораторний	<i>Rattus norvegicus domestica</i>	культура
12.	Піщанка звичайна	<i>Gerbillus gerbillus</i>	6
Родина Свинкові (Caviidae)			
13.	Мара патагонська	<i>Dolichotis patagonium</i>	1/2
14.	Кавія свійська	<i>Cavia porcellus</i>	16
Родина Водосвинкові (Hydrochoeridae)			
15.	Капібара	<i>Hydrochoerus hydrochaeris</i>	0/1
Родина Шиншилові (Chinchillidae)			
16.	Шиншила	<i>Chinchilla laniger var.dom</i>	5/1

Родина Восьмизубові (Octodontidae)			
17.	Дегу	<i>Octodon degus</i>	60
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Коневі (Equidae)			
18.	Поні	<i>Equus caballus</i>	1/6
19.	Кінь домашній	<i>Equus caballus</i>	3/2
Родина Тапірові (Tapiridae)			
20.	Тапір рівнинний	<i>Tapirus terrestris</i>	1/1
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Пекарієві (Tayassuidae)			
21.	Пекарі ошийниковий	<i>Tayassu tajacu</i>	2/2
Родина Верблюдові (Camelidae)			
22.	Лама	<i>Lama glama</i>	0/4
23.	Гуанако	<i>Lama guanicoe</i>	2/3
24.	Альпака	<i>Vicugna pacos</i>	2/8
Родина Порожнисторогі (Bovidae)			
25.	Коза валійська чорношия	<i>Capra hircus hircus</i>	1/3
26.	Коза карликова нігерійська	<i>Capra hircus hircus</i>	43
27.	Коза домашня	<i>Capra hircus hircus</i>	6
28.	Вівця чотирирога Якоба	<i>Ovis aries jacobus</i>	2/5
29.	Вівця карликова	<i>Ovis aries aries ouessant</i>	4/5
30.	Вівця домашня	<i>Ovis aries aries</i>	0/7

У звітному році з різних причин від фізичних осіб до відділу домашніх тварин поступили такі тварини, як :

1. Кріль декоративний (*Oryctolagus cuniculus domesticus*) – 16/11
2. Шиншила (*Chinchilla laniger var.dom*) – 2/1
3. Кавія свійська (*Cavia porcellus*) – 1/1
4. Щур лабораторний (*Rattus norvegicus domestica*) – 3/3
5. Дегу (*Octodon degus*) – 1/2

Деякі з цих тварини стали для нас хорошим оновленням поголів'я, а деяких можна побачити на експозиції «Бабусине подвір'я». Крім того, з Київського зоопарку було одержано кілька видів – миша лабораторна (*Mus musculus*) – 22 ос., кріль декоративний (*Oryctolagus cuniculus domesticus*) – 1/1, дегу (*Octodon degus*) – 3/6.

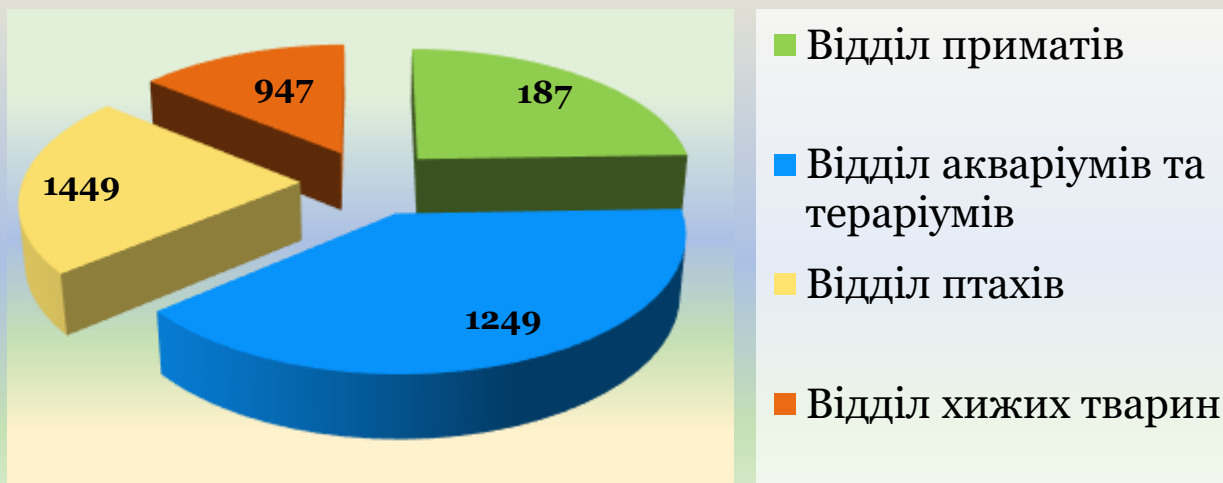
З відділу птахів було передано новий вид курей породи Ухейилюй (*Gallus gallus domestic dongxiang lokedanji*) - 6/3, а натомість туди повернули 3/0 кеклик (*Alectoris graeca*).

Згідно Плану колекції, було прийняте рішення про припинення утримання овець домашніх (*Ovis aries aries*), так як у групі цих тварин, в зв'язку з інбридингом, почали частіше фіксуватися захворювання, поганий фізичний стан, втрата експозиційного вигляду. Частина тварин була реалізована. Плануємо наступного року поповнити колекцію новим та цікавим видом овець.

Самку гуанако (*Lama guanicoe*) було відправлено в Екопарк «Ковалівка».

Важливою частиною відділу є віварій, де вирощуються кормові культури, які є незамінною складовою якісної та збалансованої годівлі різних видів тварин. Протягом 2023 року було вирощено 4022 особин щурів лабораторних, 293 особин мишей лабораторних (нарешті нам вдалося збільшити їх поголів'я), 6 особин кролів та 26 особин кавій. Згодовано при цьому 3832 особин щурів та 198 особин мишей, 4 ос. піщанок, 2 ос. кролів та 5 ос. дегу. Діаграма показує кількість згодованих тварин по кожному відділу зоопарку.

Використання щурів лабораторних для годівлі тварин по відділах зоопарку, шт

Розмноження.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2023 р.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (Phasianidae)			
1.	Бентамка японська (Шабо)	<i>Gallus gallus domestic japonese bantam</i>	4 (не вижило 2)
2.	Курка бігова шамо	<i>Gallus gallus domestic shamo</i>	9 (не вижило 9)
Ряд ГОЛУБОПОДІБНІ (COLUMBIFORMES)			
Родина Голубині (Columbidae)			

Родина Голубині (Columbidae)			
3.	Голуб павичевий	<i>Columba livia</i>	16 (не вижило 10)
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ЗАЙЦЕПОДІБНІ (LAGOMORPHA)			
Родина Зайцеві (Leporidae)			
4.	Кріль домашній	<i>Oryctolagus cuniculus domesticus</i>	6 (не вижило 2)
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Мишові (Muridae)			
5.	Миша лабораторна	<i>Mus musculus</i>	193
6.	Щур лабораторний	<i>Rattus norvegicus domestica</i>	4022
Родина Свинкові (Caviidae)			
7.	Мара патагонська	<i>Dolichotis patagonium</i>	3 (мертвонароджене – 1, не вижило 2)
8.	Кавія свійська	<i>Cavia porcellus</i>	26 (не вижило 18)
Родина Восьмизубові (Octodontidae)			
9.	Дегу	<i>Octodon degus</i>	10 (не вижило 2)
Ряд НЕПАРНОКОПИТНІ (PERISSODACTYLA)			
Родина Тапірові (Tapiridae)			
10.	Тапір рівнинний	<i>Tapirus terrestris</i>	1 (мертвонароджене)
Ряд ПАРНОКОПИТНІ (ARTIODACTYLA)			
Родина Верблюдові (Camelidae)			
11.	Гуанако	<i>Lama guanicoe</i>	1
Родина Порожнисторогі (Bovidae)			
12.	Коза валійська чорношия	<i>Capra hircus hircus</i>	2 (не вижило 1)
13.	Коза карликова нігерійська	<i>Capra hircus hircus</i>	19 (не вижило 5)
14.	Коза домашня	<i>Capra hircus hircus</i>	8 (не вижило 3)
15.	Вівця чотирирога Якоба	<i>Ovis aries jacobus</i>	1
16.	Вівця карликова	<i>Ovis aries aries ouessant</i>	1
17.	Вівця домашня	<i>Ovis aries aries</i>	11 (не вижило 2)

Низький відсоток виживання молодняку пов'язаний (за результатами патологоанатомічних розтинів), передусім, з вродженими вадами плодів, до яких призводить інбридинг, а випадки мертвонароджень – з патологічними пологами.

Що стосується альпак, то цього року спаровування самки з іншим самцем не принесло позитивного результату. Також виникла проблема з комплектацією групи лам, так як ми втратили самця.

Годівля тварин.

Годівля тварин відділу протягом року здійснювалось згідно раціонів. Раціони коригувалися по необхідності, спираючись на контрольні годівлі (наприклад, при переході на зимовий раціон).

Для годівлі копитних тварин, гризунів використовують різноманітні овочі, фрукти, зернові, комбікорма, зелена маса, сіно, кормові віники, гілковий корм. Годівля копитних тварин та гризунів відбувається 2 рази на день. Сіль-лизунець знаходиться в годівницях постійно вволю. Кілька разів на тиждень замість сіна чи зеленої маси копитним даються кормові віники та гілки дерев. Для годівлі гризунів додатково дається білковий корм у вигляді м'яса, риби, яєць, м'якого сиру.

Тварини були повністю забезпечені необхідними кормами, як влітку, так і взимку.

Умови утримання.

Для забезпечення тваринам комфортних умов існування, постійно проводяться роботи по їх вдосконаленню.

Оскільки протягом року на утримання було прийнято 27 ос. кроликів декоративних, а місця, щоб їх всіх розселити було мало, ми прийняли рішення збільшити площу утримання для цих тварин за рахунок створення вигульного майданчика на території «Бабусинового подвір'я». Таким чином кролики не лише будуть на експозиції в будиночку, а й зможуть повноцінно рухатись та проявляти свою природну поведінку (наприклад, рити нори).

Зважаючи на те, що огорожа вольєру коней була в аварійному стані, відбулася її повна реконструкція. Дерев'яні колоди були замінені на металевий каркас з дошками.

Працівниками відділу були створені нові годівниці для сіна (альпаки, мари патагонські), купалки з піском (пекарі ошийникові), обладнані спеціальні площадки для зчісування копит, відпочинку чи годівлі (карликові та валлійські кози), проведена заміна декорацій у вольєрах, зроблені дрібні ремонтні роботи, а також підготовка приміщень до зимівлі (дезінфекція, утеплення будинків, перевірка справності дверей).

Взимку, з метою збереження тепла в приміщеннях, коли тварини мають змогу вийти у вуличні вигули, на входні дверні отвори було закріплено ПВХ штори, які прекрасно себе зарекомендували.

При проведенні ветеринарних маніпуляцій чи лікуванні тварин виникла потреба у додаткових відсіках, де можна було б перетримувати тварин деякий час. Тому, з цією метою, два таких відсіки було створено у вольєрі карликових кіз та у будиночку альпак. Протягом року вони нам знадобилися.

Для усунення проблеми з накопиченням фекалій тварин та їх вчасної утилізації, у відділ було передано транспортний причіп, яким здійснюється вивіз фекалій.

Цього року, вперше, ми стикнулися з проблемою, пов'язаною з утриманням тварин у вольєрі на змішаній експозиції. У вольєрі Патагонія утримується 5 видів тварин. Даний вольєр має достатньо велику площу, щоб всім тваринам було комфортно. Але, з невідомих нам причин, самець тапіра почав дуже агресивно відноситись до пари капібар. Спочатку це були незначні подряпини, але згодом, внаслідок закритого перелому кінцівки та множинних гематом, ми втратили самця капібари. Щоб зберегти самку ми відділили частину вольєру міцною сіткою, але, нажаль, тапір зруйнував і її та наніс травми самці капібари. Після тривалого лікування ми переселили її у новий вольєр, який знаходиться в експозиції «Південна Америка». Наступного року плануємо встановити там басейн для купання та укриття від дощу чи спеки.

Ветеринарна робота.

Згідно плану ветеринарно – протиепізоотичних заходів проводили такі процедури:

1. Вакцинація тварин проти:

- сибірка - 90 особин;
- Ньюкасла птиці - 60 особин;
- дерматомікози – 4 особини;
- ВГХК – 59 особин;
- міксоматоз кролів – 59 особин;
- сказ – 15 особин;
- клостридіоз – 48 особин.

2. Діагностичні дослідження на:

- ДРХ на бруцельоз – негативно – 7 проб;
- сап – негативно – 8 проб;
- демодекоз (альпаки) – негативно – 4 проби;
- стригучий лишай (альпаки) – позитивно – 4 проби;

3. Копрологічні дослідження: відібрано зразки проб фекалій в 17 груп у відділі домашні тварини на виявлення таких паразитологічних захворювань (фасціольоз, парафістомоз, диктіокаульоз, стронгілоїдоз, дикроцеліоз, монієзіоз, оксіуроз, параскаридоз, аскароз, балантидіаз, еймеріоз). Отримали такі результати:

- коза карликова – стронгілоїдоз – позитивно;
- вівця домашня - стронгілоїдоз – позитивно;
- коза валлійська – диктіокаульоз – позитивно;
- коза карликова – стронгілоїдоз, диктіокаульоз – позитивно;
- пекарі ошийниковий – аскароз – позитивно;
- тапір – аскароз – позитивно.

За результатами копрологічних досліджень було проведено як необхідну лікувальну, так і профілактичну дегельмінтизацію тварин. Використовували такі препарати: дектомакс, флубенол, бровальзен, паста панакур, гелі бровермектин, івомек Р та гельмісан, таблетки панакур, вормікіл та празікон максі.

У весняно-літній період проводилась дезінсекція у приміщенні віварію, протягом року в приміщенні тапірів, використовуючи ліпкі стрічки від мух. Також, по мірі необхідності, проводилась обробка тварин даного відділу інсектоакарацидними спреями та пудрою.

Дезінфекцію та дератизацію у відділі здійснювали на вимогу.

З метою виключення виникнення інвазії демодекозу, кролям та кавіям двічі на рік проводили ін'єкції дектомаксу. По мірі необхідності здійснювали підрізання кігтів та зубів.

У весняно-літній період вівцям та альпака проводили стрижку вовни, а також розчистку та обрізання ратиць, кігтів та зубів.

По мірі необхідності проводили розчистку та підрізання копит у коней та поні.

З метою зменшення чисельності бродячих котів, здійснювали їхній відлов на території зоопарку з подальшими обробками від екто- та ендопаразитів, стерилізацією та вакцинацією проти сказу і випуск у звичне середовище.

Для забезпечення тварин відділу усіма необхідними вітамінами, амінокислотами та мікроелементами, до основного раціону вводили: біокальційфосфат, м'ясокісткове та рибне борошно, дріжджі кормові, тетравіт, лляну та лососеву олію, риба'чий жир, аміновітол, чиктонік, біовіт, сірку кормову, аскорбінову кислоту, сіль-лизунець то-фос.

В групі альпак виник спалах трихофітії. Після проведених досліджень і лікувальних заходів захворювання усунено.

Протягом звітної періоду у відділі найчастіше реєструвались захворювання шлунково-кишкового тракту, опорно-рухового апарату, травми різної етіології.

Відомості про загиблих тварин

№	Вид тварини	Стать	Рік народження	Діагноз
1.	Лама	1.0	2021	Перитоніт
2.	Альпака	0.1		Гнійна пневмонія
3.	Тапір рівнинний	0.1	новонароджене	Знекровлення плода внаслідок патологічних пологів
4.	Коза валлійська	1.0	2008	Аесцит

Наукова робота.

На протязі 2023 року наукова робота у відділі була спрямована на покращення комфортного існування тварин, вибір шляхів для покращення психічного та фізичного благополуччя тварин.

Тема 1: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Продовжується збір та аналіз спостережень, виявлення відхилень в поведінці тварин, розроблення та впровадження методів збагачення середовища, складання графіків, фіксування результатів у зоотехнічний журнал, аналіз реакції тварин на них, облік часу.

Тема 2: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу».

Хід роботи: Як і в попередні роки, у 2023 році, не припинялася робота з покращення добробуту тварин. Продовжено тренінг з самкою та з самцем тапіра рівнинного (*Tapirus terrestris*), а також з групою пекарі ошийникових (*Tayassu tajacu*). Заповнення журналу спостереження, опрацювання зібраного матеріалу, вибір додаткових методик та форм тренінгу.

Збагачення середовища мешкання.

Щоб покращити якість життя наших тварин та для урізноманітнення поведінки тварин у вольєрах, ми проводимо збагачення середовища мешкання. Для цього складається графік на тиждень, де вказується вид тварини та спосіб збагачення. Бувають випадки, коли тварини погано реагують або ж зовсім не реагують на те чи інше збагачення, тому ми стараємось максимально урізноманітнювати способи.

Цього року працівниками відділу було сплетено 3 конструкції з пожежного шланга. В отвори, які утворились, ховаємо різні корма і підвішуємо у вольєрах коней чи поні, тапірів та капібар.

Чудовим збагаченням для кіз карликових стало велике дерево, яке впало у їхньому вольєрі під час буревію. Дерево вирішили не прибирати. Гілковий корм послужив кормом, а стовбур чудовою декорацією, по якій можна стрибати чи навіть забиратись на дах будинку.

Приклад графіку збагачення середовища для тварин на тиждень:

Вид тварин	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
дата	08.05	09.05	10.05	11.05	12.05	13.05	14.05
Кози, вівці	Гілковий корм			Кормо-ві віники			Свіжі пеньки з корою

Вид тварин	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
дата	08.05	09.05	10.05	11.05	12.05	13.05	14.05
Шиншили, дегу		Колесо для бігу		Свіжі фруктові гілки		Гідропонна зелень	Купалки з піском
Кролики, кавії	Гідропонна зелень			Кормові віники		Гілки дерев	Грумінг
Птахи (кури)		Гідропонна зелень		Пісок чи сіно у вольєрі			Живий тарган чи мучняк
Коні, поні	Морозиво Horse		Пластикові пляшки, наповнені зерном			Рептухи з травою чи овочами	
Альпаки, ламы, гуанако		Трава у різних частинах вольє-ру		Кормові віники			Гілковий корм
Пекарі	Яйця у різних місцях			Трухлі пеньки			Фекалії інших тварин
Капібара, мари	Гідропонна зелень		Гілковий корм		Підвішені цілі овочі чи фрукти		Свіжі пеньки з корою
Тапіри	Гілковий корм		Рептух з травою чи овочами	Кормові віники		Купання щіткою	Мюслі в конструкцію

Тренінг тварин.

Цього року ми продовжили заняття з тапірами, оскільки на контакт почав йти і самець. Тренування на ціль дає позитивні результати, так як тапіри переміщаються з одного приміщення в інше. В планах придбати вагу – платформу, за допомогою якої можна буде відслідковувати вагу тварин, використовуючи при цьому саме тренінг.

Робота з групою пекарі теж проводилась, але були зроблені деякі висновки. Наприклад, звук дзвіночка, який ми використовували для привернення уваги тільки лякав тварин. Тому було прийнято рішення працювати з голосовими командами. Тобто, в той момент, коли потрібно, щоб тварини зайшли до свого будинку, кіпер голосно вимовляв слово «додому». За декілька таких спроб пекарі почали заходити, отримуючи при цьому позитивне підкріплення у вигляді смаколика. Цю ж саму техніку ми використовували й під час занять з групою карликових кіз, які доволі легко навчаються та взаємодіють із командами кіперів.

Робота з самкою капібари, нажаль не проводилась, оскільки після тривалого лікування вона стала ще більше ляклива і зовсім не довіряє кіперам. Будемо шукати спосіб налагодити з нею контакт та повернути її довіру.

Плануємо удосконалювати навички тренувань, зробити їх більш систематичними, оскільки спостерігається позитивна динаміка.

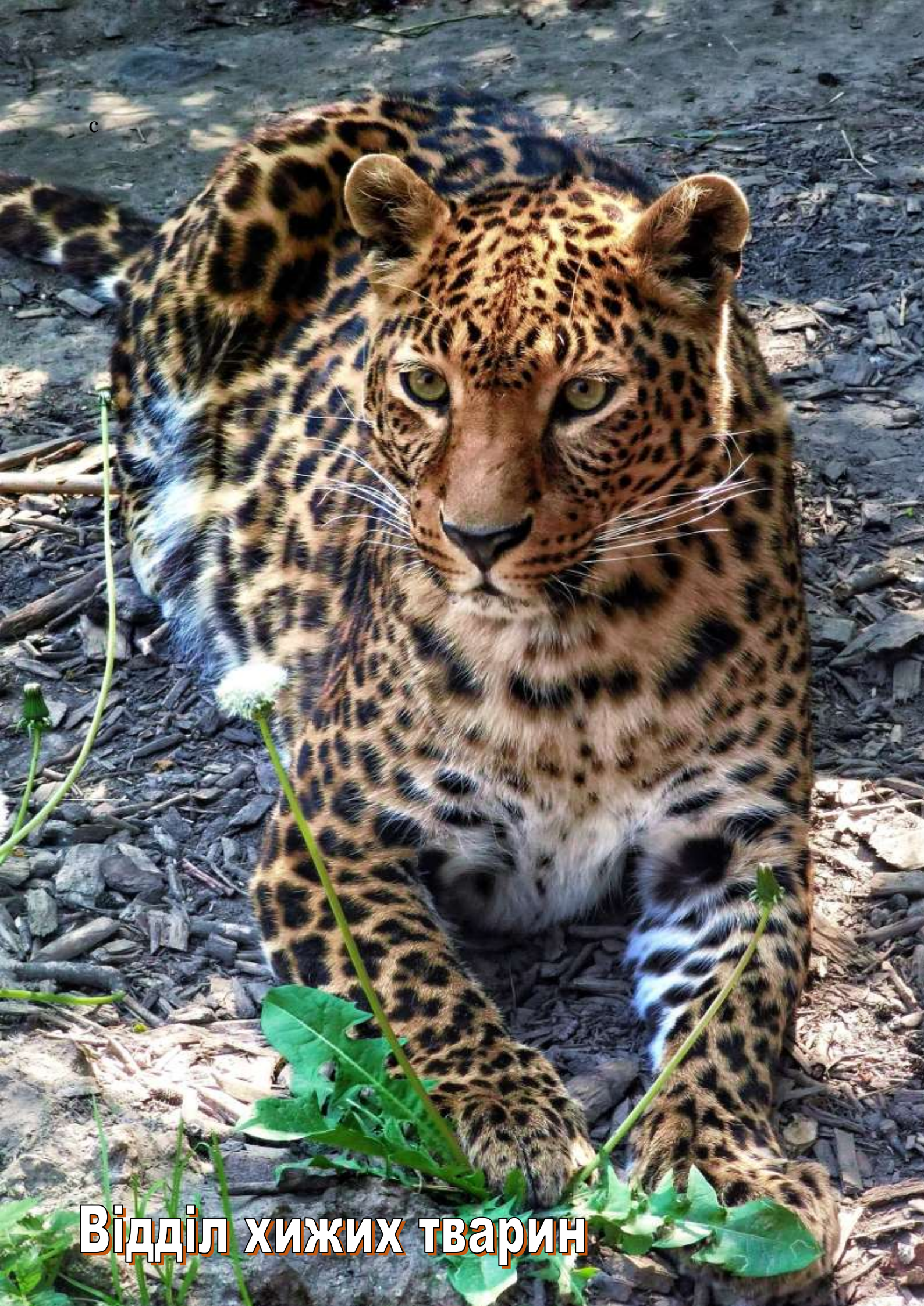

Відділ хижих тварин

Дячук Олександр

Зав.відділу хижих тварин

Стан колекції.

Станом на 01.01.2023 р. колекція відділу становить – 13 видів (99 екземплярів).

Станом на 01.01.2023 р. колекція відділу становить – 13 видів (89 екземплярів).

Систематичний список тварин відділу хижаків на 31.12.2023 р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Дикобразові (Hystricidae)			
1.	Дикобраз індійський	<i>Hystrix indica</i>	3/1/1
Родина Нутрієві (Myocastoridae)			
2.	Нутрія	<i>Myocastor coypus</i>	30
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Собачі (Canidae)			
3.	Вовк сірий	<i>Canis lupus</i>	4/0
Родина Їнотові (Procyonidae)			
4.	Носуха	<i>Nasua nasua</i>	4/4
5.	Їнот-полоскун	<i>Procyon lotor</i>	8/10
Родина Куницеві (Mustelidae)			
6.	Борсук звичайний	<i>Meles meles</i>	0/1
7.	Тхір домашній (фретка)	<i>Mustela putorius furo</i>	4/2
Родина Котячі (Felidae)			
8.	Пума	<i>Felis concolor</i>	1/1
9.	Рись європейська	<i>Felis lynx lynx</i>	1/1
10.	Сервал	<i>Felis serval</i>	1/2
11.	Лев африканський	<i>Panthera leo</i>	2/2
12.	Леопард далекосхідний	<i>Panthera pardus orientalis</i>	1/2
13.	Тигр амурський	<i>Panthera tigris altaica</i>	1/2

Протягом року з колекції вибули каракали, з'явився 0/1 борсук звичайний (*Meles meles*), вид, який вже давно не утримувався в Рівненському зоопарку.

Розмноження.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2023р.

Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Дикобразові (Hystricidae)			
1.	Дикобраз індійський	<i>Hystrix indica</i>	1
Родина Нутрієві (Myocastoridae)			

Родина Нутрієві (Myocastoridae)			
2.	Нутрія	<i>Myocastor coypus</i>	15
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Єнотові (Procyonidae)			
3.	Носуха	<i>Nasua nasua</i>	2
Родина Куницеві (Mustelidae)			
4.	Тхір домашній (фретка)	<i>Mustela putorius furo</i>	4(не вижили)
Родина Котячі (Felidae)			
5.	Пума	<i>Felis concolor</i>	3 (не вижили) 2 (мертвонароджені)

В зв'язку з тим, що самка носух відмовилася доглядати потомство, забрали молодняк на штучне вигодовування, використовуючи молочну суміш "Royal canin.Baby dog».

Протягом року ведеться журнал естральних циклів самок родини котячі.

Годівля тварин.

Годівлю тварин здійснювали згідно затверджених раціонів. Для годівлі використовували м'ясо (яловичина, м'ясо птиці, кролів), субпродукти (печінка, серце), яйця, рибу, морепродукти, овочі та фрукти, а для годівлі дикобразів додатково зерноsumіш, трав'яні гранули. Для годівлі єнотів додатково вводили сухий та вологий корм для собак. Для урізноманітнення харчування, 1 раз на тиждень тварини отримують живі корма (кролі, свинки морські, щурі лабораторні). Годівля хижих тварин відбувається 1 раз на день. Один раз на тиждень (четвер) – напівголодний день, коли даються субпродукти, живі корма, яйця, риба, сир; один раз на тиждень (неділя) – голодний день. Голодний день не влаштовується молодняку, ослабленим тваринам або лактуючим самкам.

Умови утримання.

На протязі року у вольерах і в зимових приміщеннях, де утримуються сервали, дикобрази індійські, леопарди амурські проводились дрібні поточні ремонтні роботи, заміна декоративних елементів.

Була проведена заміна підлоги в цокольному приміщенні вольєру носух.

На території карантинної зони побудовано приміщення з вуличним вигулом для утримання евакуйованих зі сходу України дикобразів індійських.

У вольєрі єнотів був встановлений дерев'яний будиночок у вигляді індіанського вігваму. Він має два рівні, з'єднані драбинками, отвори для входу-виходу тварин.

Ветеринарна робота.

У відділі регулярно проводилися ветеринарно-санітарні заходи: профілактична дезінфекція, дератизація та дезінсекція. Спрямовані вони були на недопущення появи інфекційних та інвазійних захворювань тварин.

Профілактичну дезінфекцію проводили двічі на рік. Користувалися препаратами «Віросан», «Бровадез», «Віркон С» у відповідності до інструкцій по застосуванні робили необхідної концентрації розчини. Дезінфекцію проводили шляхом розприскування із мотооприскувача. Перед цим приміщення повністю очищали від підстилки, залишків корму, води. Щоквартально здійснювали дератизацію методом розкладання приманки у місцях можливого перебування гризунів. Літом у приміщеннях розвішували липкі стрічки від мух.

Протягом року проводилися лікувально-профілактичні заходи: клінічні ветеринарні огляди тварин; профілактична та лікувальна дегельмінтизація, профілактичні вакцинації.

При виявленні ознак нетипової поведінки тварин, відмови від корму і води нами проводилося відповідне лікування з подальшим записом в амбулаторний журнал. З огляду на те, що тваринам даного відділу не вдається ретельно провести клінічне обстеження, то лікування носило переважно симптоматичний характер. Найчастіше зустрічалися захворювання серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту, сечовидільної системи.

З огляду на часту агресію вовків один до одного було прийнято рішення про їх кастрацію.

В самця лева африканського помітили симетричні залисини на морді. Були наявні почервоніння шкіри з ознаками запалення. Після проведеного лікування залисини почали зникати.

Успішно було виконано операцію по ампутації кінцівки у єнота-полоскуна. Показами до неї була сильна травма, яку єнот зазнав після втечі з вольєру.

Тваринам відділу було проведено вакцинацію проти сказу (62 особин). Молодняку носух провели вакцинацію комплексною вакциною.

У Рівненську регіональну лабораторію ветеринарної медицини було здано 16 проб фекалій для дослідження на токсокароз, монієзійоз, капілярійоз, анкілостомоз, дипілідійоз, дифілоботрійоз, токсоплазмоз. Позитивні проби виявлено було у сервалів (токсокароз), носух (анкілостомоз), тигрів (капілярійоз), вовків (монієзійоз). Відразу провели, відповідно до кожного виду гельмінта, лікувальну дегельмінтизацію.

Імобілізація тварин

№	Вид тварини	Стать	Причина проведення імобілізації	Кількість
1.	Єнот-полоскун	0/1	Ампутація кінцівки	1
2.	Вовк сірий	3/0	Кастрація	3

Для підвищення резистентності організму до інфекційних захворювань, зміцнення опорно-рухового апарату, належної роботи різних органів і систем організму, для покращення линьки, в період підготовки до розмноження, вагітності, лактації та для профілактики авітамінозів тваринам давали вітамінно-мінеральні добавки, такі як: лососева олія, риб'ячий жир, карсилін, гепакарнітол, аміновітол, гіалуроновий гель, карнікс, рибне борошно, біокальційфосфат, сірка кормова, долвіт сеньйор.

Відомості про загиблих тварин

№	Вид тварини	Стать	Причина падежу	Кількість
1.	Носуха	1/0	Травми несумісні із життям	1
2.	Каракал	1/0	Сечокам'яна хвороба	1
3.	Каракал	0/1	Геморагічна виразка шлунка	1
4.	Лев африканський	0/1	Фізіолологічна старість організму	1
5.	Леопард далекосхідний	1/0	Карцинома печінки	1

Наукова робота.

Наукова робота у відділі протягом року проводилася з метою підвищення якості життя тварин, виявлення відхилень в поведінці та розробленні комплексу заходів спрямованих на забезпечення можливості реалізації природної поведінки для добробуту тварин.

Тема 1: «Тренінг тварин в зоопарку. Мета, принципи та методи тренінгу».

Хід роботи: Протягом 2023 року у відділі хижих тварин проводилася робота з тренінгу тварин. Пошук, ознайомлення та опрацювання матеріалів, обговорення методів тренінгу з колегами інших зоопарків, записування всіх результатів у журнал, проведення аналізу тренінгів для подальшого корегування.

Тема 2: «Зменшення проявів стереотипної поведінки у різних видів тварин. Методи і засоби для збагачення середовища мешкання тварин в умовах неволі».

Хід роботи: Триває збір та аналіз публікацій по даній темі, проведення спостережень за тваринами, розроблення та впровадження методів збагачення середовища, розробка графіків, накопичення та аналіз результатів спостережень.

Збагачення середовища мешкання.

Частиною щоденного догляду за тваринами є заходи, спрямовані на збагачення середовища мешкання. Це сприяє розширенню поведінкового репертуару тварин, зменшує прояви стереотипної поведінки, змушує тварин до більш активного руху та освоєння всього простору вольєрів.

В якості кормового збагачення проводили подачу корму в різних варіаціях – від підвішування в різних частинах вольєрів (леопардам, сервалам, носухам) до заховування в картонні коробки, паперові мішки, пеньки, під пісок, опале листя і т.д. (левам, тиграм, сервалам). В літній період хижим тваринам давали заморожену кров.

В якості предметного та сенсорного збагачення часто використовували колодки, пеньки, гілки, які попередньо кілька днів лежали у вольєрах копитних тварин або дикобразів і насичувалися їх запахом. Гарно себе зарекомендувало використання фекалій та шерсті копитних тварин. Хижаки з великою цікавістю обстежували нові предмети та принюхувалися до нових запахів. Запах валеріани викликає бурю емоцій у всіх котятих. Кілька крапель, нанесених на предмети у вольєрі, надовго змушують тварин активно тертися об ці предмети та качатися по землі. Картонні коробки служать прекрасним та безпечним засобом предметного збагачення. Тигри, леви, леопарди активно обнюхують їх та жбурляють по вольєру, носять в зубах, а дрібні котяті, наприклад сервали, полюбують залізти в коробку та зручно там вмотитися.

Щотижня переглядається старий та складається новий графік проведення збагачення. Окремо робиться аналіз та записи реакцій тварин на проведені заходи.

Приклад графіку збагачення середовища для тварин на тиждень

Вид тварини	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця	субота	неділя
Дата	25.09.23	26.09.23	27.09.23	28.09.23	29.09.23	30.09.23	01.10.23
Сервал	Покласти фекалії овечок			Заховати кормових тварин в жмутки сіна			

Вид тварини	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця	субота	неділя
Дата	25.09.23	26.09.23	27.09.23	28.09.23	29.09.23	30.09.23	01.10.23
Єнот-полоскун		Нанизати шматочки фруктів на шнурок і підвісити			Покласти шматочки їжі у воду в басейні		Покласти корм у гарбуз
Тигр	Покласти в картонні коробки м'ясо курки		Розложити по вольєру свіжі фекалії зебри			Покласти гарбузи по вольєру для гри	
Леопард		Покласти по жмутку верблюжої шерсті		На декорації нанести декілька крапель валеріани			Взяти пеньки з вольєру кіз, і покласти у вольєрі
Пума		Підвісити м'ясо курки					На декорації нанести декілька крапель валеріани
Носуха	Розкласти корм по дереву			Розкласти кормових тварин по вольєру			
Лев				Паперові мішки з травою та м'ясом		Паперові мішки з фекаліями зебр	

Тренінг тварин.

В 2023 році розпочали роботу з тиграми, використовуючи таргет та шматочки курячого філе в якості позитивного підкріплення. Молода самка «Зіра» з перших днів почала гарно реагувати на команди кіпера та з легкістю їх виконувати. Першочергово було поставлене завдання, щоб вона по команді заходила в перегонну клітку. Пара дорослих тигрів не так активно реагує на вигляд таргету, хоча після низки проведених занять спостерігаються певні позитивні зрушення.

Продумується ряд способів по удосконаленню тренінгу з левими африканськими, які, хоч і реагують на команди кіпера, але не завжди «в настрої» їх виконувати. Леопарди амурські також доволі неохоче йдуть на контакт (окрім випадків, які стосуються процесу годівлі). Особливо це стосується дорослих особин, в яких спостерігаються прояви стереотипної поведінки, і негнучкість поведінкових особливостей.

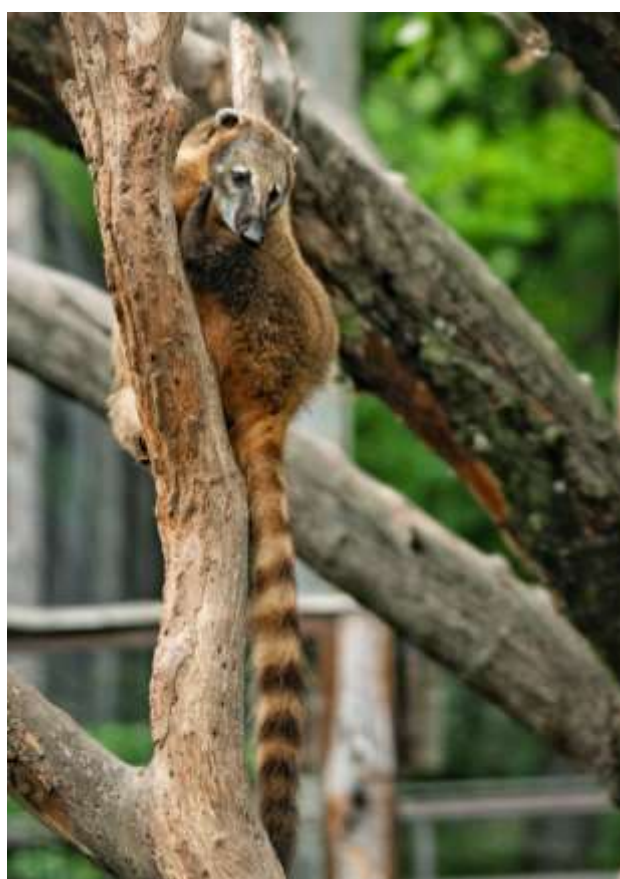
Проводиться робота з групою носух, яких навчають по відповідній команді заходити у внутрішнє приміщення зимового будинку, де є можливість їх перекрити в клітках для проведення необхідних маніпуляцій (відлов, лікування, профілактичний огляд).

Відділ птахів

Гламазда Віра
Зав.відділу птахів

Стан колекції.
Систематичний список Відділу птахів на 31.12.2023 року.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд СТРАУСОПОДІБНІ (STRUTHIONIFORMES)			
Родина Страусові (Struthionidae)			
1.	Страус	<i>Struthio camelus</i>	1/2
Ряд НАНДУПОДІБНІ (RHEIFORMES)			
Родина Нанду (Rheidae)			
2.	Нанду звичайний	<i>Rhea americana</i>	2/0
Ряд КАЗУАРОПОДІБНІ (CASUARIFORMES)			
Родина Ему (Dromaiidae)			
3.	Ему	<i>Dromaius novaehollandiae</i>	1/1
Ряд ПЕЛІКАНОПОДІБНІ (PELECANIFORMES)			
Родина Пеліканові (Pelecaniidae)			
4.	Пелікан розжевий	<i>Pelecanus onocrotalus</i>	1/4
Родина Бакланові (Phalacrocoracidae)			
5.	Баклан великий	<i>Phalacrocorax carbo</i>	1/2
Ряд ЛЕЛЕКОПОДІБНІ (CICONIFORMES)			
Родина Лелекові (Ciconiidae)			
6.	Лелека білий	<i>Ciconia ciconia</i>	26
7.	Лелека чорний	<i>Ciconia nigra</i>	1
8.	Марабу африканський	<i>Leptoptilos crumeniferus</i>	1/1
Родина Ібісові (Threskiornithidae)			
9.	Ібіс священний	<i>Threskiornis aethiopicus</i>	19
Ряд ГУСЕПОДІБНІ (ANSERIFORMES)			
Родина Качині (Anatidae)			
10.	Лебідь-шипун	<i>Cygnus olor</i>	6
11.	Гуска білолоба	<i>Anser albifrons</i>	0/1
12.	Гуска сіра	<i>Anser anser</i>	0/1
13.	Гуска домашня	<i>Anser anser domesticus</i>	3
14.	Гуска біла (полярна)	<i>Anser caerulescens</i>	2/0
15.	Гуска гірська	<i>Anser indicus</i>	1/1
16.	Казарка канадська атлантична	<i>Branta canadensis canadensis</i>	6
17.	Гусак нільський	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	0/1
18.	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i>	1/2
19.	Галагаз	<i>Tadorna tadorna</i>	1/1
20.	Мандаринка	<i>Aix galericulata</i>	6/6

Ряд СОКОЛОПОДІБНІ (FALCONIFORMES)

Родина Яструбині (Accipitridae)

21.	Орлан-білохвіст	<i>Haliaeetus albicilla</i>	1/2
22.	Канюк звичайний	<i>Buteo buteo</i>	2

Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)

Родина Фазанові (Phasianidae)

23.	Кеклик	<i>Alectoris chukar</i>	1/0
24.	Фазан срібний	<i>Lophura nycthemera</i>	2/4
25.	Фазан золотий	<i>Chrysolophus pictus</i>	22
26.	Пава звичайна	<i>Pavo cristatus</i>	2/3
27.	Пава звичайна альбінос	<i>Pavo cristatus alba.</i>	0/1

Ряд ЖУРАВЛЕПОДІБНІ (GRUIFORMES)

Родина Журавлині (Gruidae)

28.	Журавель віценосний	<i>Balearica regulorum</i>	2/2
-----	---------------------	----------------------------	-----

Родина Пастушкові (Rallidae)

29.	Султанка каспійська	<i>Porphyrio porphyrio seistanicus</i>	1/2
-----	---------------------	--	-----

Ряд ПАПУГОПОДІБНІ (PSITTACIFORMES)

Родина Папугові (Psittacidae)

30.	Какаду білочубий	<i>Cacatua alba</i>	1/0
31.	Корела	<i>Nymphicus hollandicus</i>	9
32.	Папуга шляхетний	<i>Eclectus roratus</i>	0/4
33.	Розелла строката	<i>Platycercus eximius</i>	0/3
34.	Папуга стрибаючий новозеландський	<i>Cyanoramphus novaezelandiae</i>	1
35.	Папуга хвилястий	<i>Melopsittacus undulatus</i>	22/18
36.	Нерозлучник рожсвоцокий	<i>Agapornis roseicollis</i>	18
37.	Папуга великий кільчастий	<i>Psittacula eupatria</i>	0/1
38.	Папуга кільчастий Крамера	<i>Psittacula krameri</i>	0/1
39.	Ара синьожовтий	<i>Ara ararauna</i>	1/1
40.	Ара солдатський	<i>Ara militaris mexicana</i>	1/1
41.	Ара синьожовтий X Ара солдатський	<i>Ara ararauna X Ara militaris mexicana</i>	1
42.	Ара зеленокрилий	<i>Ara chloroptera</i>	1/1
43.	Папуга-монах (каліма)	<i>Myiopsitta monachus</i>	64

Ряд СОВОПОДІБНІ (STRIGIFORMES)

Родина Справжні сови (Strigidae)

44.	Пугач	<i>Bubo bubo</i>	1/2
45.	Сич хатний	<i>Athene noctua</i>	5

Станом на 01.01.2023р. у відділі птахів утримувалося 45 видів (321 екземпляр), станом на 01.01.2024р - 45 видів (306 екземплярів).

Комплектація колекції.

В 2023 році фізичними особами були передані в подарунок для зоопарку папути: ара синьожовтий (*Ara ararauna*) - 1 особина, корела (*Nymphicus hollandicus*) - 2 особини, папуга хвилястий (*Melopsittacus undulates*) - 3 особини, папуга стрибаючий новозеландський (*Cyanoramphus novaezelandiae*) - 1 особина, нерозлучник рожевощокий (*Agapornis roseicollis*) - 1 особина.

З метою оновлення поголів'я, з приватної колекції придбали 10 самок папуг хвилястих (*Melopsittacus undulates*) та 3 особини папуг каліта (*Myiopsitta monachus*).

Згідно договору про обмін тваринами, з колекції вибув 1/0 какаду білочубий (*Cacatua alba*) в Екопарк «Ковалівка».

Розмноження.

Протягом року шлюбна поведінка та яйцекладка спостерігалася у більшості видів птахів, в яких сформовані пари репродуктивного віку. Проте багато яєць виявилися незаплідненими, виведене потомство часто нежиттєздатне, в зв'язку з низькою фертильністю птахів.

Перелік видів птахів, в яких було отримане потомство у 2023 році.

Клас ПТАХИ (AVES)			
Ряд ЛЕЛЕКОПОДІБНІ (CICONIFORMES)			
Родина Ібісові (<i>Threskiornithidae</i>)			
1.	Ібіс священний	<i>Threskiornis aethiopicus</i>	4
Ряд ГУСЕПОДІБНІ (ANSERIFORMES)			
Родина Качині (<i>Anatidae</i>)			
2.	Казарка канадська атлантична	<i>Branta canadensis canadensis</i>	2
3.	Огар	<i>Tadorna ferruginea</i>	2 (не вижило 2)
4.	Мандаринка	<i>Aix galericulata</i>	7
Ряд КУРОПОДІБНІ (GALLIFORMES)			
Родина Фазанові (<i>Phasianidae</i>)			
5.	Фазан срібний	<i>Lophura nycthemera</i>	3 (не вижило 3)
6.	Фазан золотий	<i>Chrysolophus pictus</i>	10
7.	Пава звичайна	<i>Pavo cristatus</i>	3 (не вижило 3)
Ряд ЖУРАВЛЕПОДІБНІ (GRUIFORMES)			
Родина Пастушкові (<i>Rallidae</i>)			
8.	Султанка каспійська	<i>Porphyrio porphyrio seistanicus</i>	3 (не вижило 3)
Ряд ПАПУГОПОДІБНІ (PSITTACIFORMES)			

Ряд ПАПУГОПОДІБНІ (PSITTACIFORMES)			
Родина Папугові (Psittacidae)			
8.	Папуга хвилястий	<i>Melopsittacus undulatus</i>	5
10.	Ара синьожовтий X Ара солдатський	<i>Ara ararauna</i> X <i>Ara militaris mexicana</i>	1
11.	Папуга-монах (каліма)	<i>Myiopsitta monachus</i>	13

Годівля птахів.

Всі птахи корма отримували згідно кормової відомості, складеної на основі затверджених раціонів. Велике розмаїття птахів, що утримується в Рівненському зоопарку, передбачає досить широкий спектр кормів як рослинного, так і тваринного походження. В раціон птахів входить різне зерно, крупи, овочі, фрукти, зелень, горіхи, сухофрукти, кормові віники, м'ясо, риба, морепродукти, яйця, сир, живі корма, сушений гамарус, комахи та їх личинки. Птахів годують 1-2 рази на добу в залежності від виду, віку та сезону року.

Для правильного травлення птахів, в зимовий період, дієту доповнюємо вітамінами, мінеральними добавками, а влітку - різними травами. Кормові види комах є в достатній кількості (вони є незамінним кормом, як джерело білку, для вирощування молодняку багатьох видів птахів).

Умови утримання.

У 2023 році була проведена повна реконструкція вольєру хижих птахів. Соснові колоди, з яких був зроблений каркас вольєру, практично повністю згнили і стан вихулу був катастрофічний. Прийняли рішення про повну заміну колод на металеві конструкції, укріплення даху та заміну сітки. Були проведені всі роботи, крім влаштування нових декоративних елементів.

У зимовому будинку марабу африканських була встановлена система кондиціонування повітря та обігріву, а біля оглядового вікна для зручності відвідувачів створений дерев'яний оглядовий майданчик з дахом.

Був проведений ремонт, утеплення стін та, замість старого дерев'яного, встановлене метало-пластикове вікно в зимовому будинку, де утримуються ари.

По потребі, протягом року у всіх вольєрах проводились дрібні ремонтні роботи, фарбування, заміна декоративних елементів, а також дезінфекція зимових та літніх приміщень і вольєрів.

Ветеринарна робота.

Фахівцями ветеринарної служби була проведена вакцинація всього поголів'я птахів проти хвороби Ньюкасла. Вибірково у деяких птахів були відібрані проби крові для лабораторного дослідження на грип, орнітоз та напруженість імунітету до хвороби Ньюкасла. Також були відібрані проби посліду птиці для лабораторного дослідження на сальмонельоз. Позитивних проб не виявили.

У відділі птахів регулярно проводилися ветеринарно-санітарні заходи. Сюди входять такі заходи, як: профілактична дезінфекція, дератизація та дезінсекція. Профілактичну дезінфекцію проводили двічі на рік. Користувалися препаратами «Віросан», «Бровадез», «Віркон С», у відповідності до інструкцій по застосуванні робили необхідної концентрації розчини. Щоквартально здійснювали дератизацію методом розкладання приманки у місцях можливого перебування гризунів. Літом у приміщеннях розвішували липкі стрічки від мух.

Протипаразитарні заходи включали у себе обробку птахів від зовнішніх та внутрішніх паразитів. Для цього використовували інсектоакарицидну пудру та антигельмінтні препарати з різними діючими речовинами. Обробку проводили раз в квартал та по мірі необхідності. Ветеринарна робота була спрямована на профілактику захворювань птиці.

З метою профілактики авітамінозів, для підвищення резистентності організму до інфекційних захворювань давали з кормом та водою вітамінно-мінеральні добавки, такі як: крейда кормова, м'ясокісткове борошно, рибне борошно, кальфостонік, дріжджі кормові, сірка, біокальційфосфат, аміновітол, чиктонік, кальфостонік, кальцій авіан. В літній період по всіх вольєрах були виставлені купалки з пісочно-попільних ванн.

По мірі необхідності здійснювали обрізання махового пера птахам у відкритих вольєрах.

Більшість випадків, в яких птахам надавали лікувальну допомогу носили в основному травматичний характер. Так, ему, якимось чином вирвав собі кіготь, що спровокувало сильну кровотечу. Після наданої допомоги кровотеча зупинилася. Неодноразово виконували накладання силіконових кілець на кисть крила у молодих птахів, а також проводили купірування кисті крила. У випадках сильних травм крил проводили їх ампутацію повністю або частково.

На базі відділу проводиться утримання, лікування та реабілітація птахів, що надходять з природного середовища хворими чи травмованими. Життєздатність таких птахів дуже низька, в зв'язку з травмами, сильним стресом, виснаженням, проблемами з діагностикою захворювань, а також втраченим часом, поки птаха доставлять спеціалістам в зоопарк.

Перелік травмованих диких птахів,
які поступили або проходили реабілітацію в зоопарку на протязі року

Вид птахів	Поступило	Загинуло	Повернули в природу	Залишились в зоопарку
Сич хатній	3	1	0	2
Зимняк	0	0	2	0
Лебідь шипун	8	5	0	3
Фазан мисливський	1	1	0	0
Сова вухата	1	1	0	0
Дятел малий	1	1	0	0
Боривітер	2	2	0	0
Чайка озерна	1	1	0	0
Дрімлюга	1	1	0	0
Бугай	1	1	0	0
Сова сіра	1	1	0	0
Канюк звичайний	2	2	0	0
Галагаз	1	0	0	1
Підкошарник	1	1	0	0
Лунь болотяний	1	1	0	0
Лелека чорний	1	0	0	1
Чиж	1	1	0	0
Водяна курочка	1	1	0	0
Сойка	1	0	0	1
Лелека білий	18	5	3	10

Відомості про загибель

№	Вид	Причина падежу	Кількість
1.	Галагаз	Травми несумісні із життям	1
2.	Какаду білочубий	Внутрішня кровотеча	1
3.	Ібіс священний	Травми несумісні із життям	2
4.	Пава звичайна альбінос	Фізіологічна старість організму	1

Наукова робота.

Упродовж 2023 року наукова робота у відділі птахів була спрямована на оптимізацію умов утримання, розробку раціонів годівлі, формуванні репродуктивних груп, визначенні статі птахів.

Тема 1: «Утримання та розмноження в умовах неволі ібісів священних (*Threskiornis aethiopicus*).»

Хід роботи: Проведення спостережень за групою ібісів священних, корегування результатів, підготовка статті до друку.

Ібіси священні утримуються в просторому вольєрі (зимове і літнє приміщення) – авіарій. За спостереженнями, ібіси розпочинають шлюбні залицання з травня по серпень місяць.

Птахам було запропоновано різні гніздові будиночки, але ібіси обрали для гніздування плетені корзини, куди вони активно зносять різні гілки та сіно. Самка відкладає перше яйце в гніздо і відразу починає насиджування (28 днів), самець сидить біля гнізда та охороняє його. За спостереженнями, біля гнізда потрібно ставити ще додаткові кошики, щоб не було конкуренції, оскільки колонія птахів гніздиться вся на одному місці. До їжі самець та самка, що займаються насиджуванням, підлітають по черзі. В нашій колонії птахів були випадки, коли хтось із батьків відлучався, в цей момент інші ібіси викрадали пташенят і з'їдали їх. В результаті спостережень виявилось, що птахи, які не мають пари поїдали з гнізда яйця. Відповідно було прийнято рішення включити до раціону птахів, курячі та перепелині яйця.

Годівля птахів проводиться 2 рази на день: добова норма ділиться на два прийоми.

Тема 2: «Утримання та розмноження в умовах неволі пугачів (*Bubo bubo*)»

Хід роботи: Тривають спостереження за поведінкою птахів в гніздовий період, в період підготовки до розмноження. Результати проведеної роботи фіксуються в журнал, проводиться аналіз та систематизація даних. Готується стаття до друку.

Тема 3: «Штучне вигодовування молодняку папуг шляхетних (*Eclectus roratus*).»

Хід роботи: Систематизація даних, корегування результатів спостережень, готується стаття до друку.

Тема 4: «Утримання та розмноження водоплавних птахів: казарка канадська (*Branta canadensis*), мандаринка (*Aix galericulata*), огар (*Tadorna ferruginea*) в умовах Рівненського зоопарку».

Хід роботи: Спостереження за поведінкою та станом птахів в гніздовий період, в період підготовки до розмноження, формування пар, фіксування результатів з зоотехнічний журнал, проводиться аналіз матеріалів та систематизація даних.

Казарка канадська (*Branta canadensis*). Гніздовий період в нашому регіоні настає в квітні місяці. В літературі описують, що казарки гніздяться колоніями, але наші птахи гніздилися подалі одне від одного. Насиджування (30 днів) розпочинається з того моменту, коли гуска вкриє яйця в гнізді пухом. Гніздо роблять з різних гілок, листя, сіна. В кладці завжди було 6 яєць. Забираємо від батьків в зв'язку із тим, що на територію озера може зайти дикий хижак (лисиця, куниця)

Для вигодовування гусенят даємо в раціон вволю подрібнену траву, різні крупи, сир, варене пшоно, варені яйця. Купірування крил у молодняка проводимо на перший день.

Огар (*Tadorna ferruginea*). Гніздитись починає в травні, гніздо робить в будиночках, розміщених на землі. Для будівництва гнізда використовує тирсу, дрібне сіно. Самець стає дуже агресивний.

В кладці зазвичай 12 яєць. Насиджування починається, коли самка вкриє яйця пухом, тривалість 25-30 днів, яка залежить від температури повітря.

На другий день життя пташенят проводимо купірування крил. Для вигодовування каченят використовуємо річкову ряску, в раціоні є подрібнені овочі, варене пшоно, варене яйце, сир.

Мандаринка (*Aix galericulata*). В нашому регіоні період сезону розмноження був різний - з квітня по червень. Навесні, коли сходить лід у штучній водоймі, розміщеній у вольєрі, ми замінюємо воду, і тоді розпочинаються шлюбні залицяння.

Гнізда роблять в дуплянках, які розвішені в вольєрі на висоті 1м. Вкладці буває від 6 до 12 яєць. Перші 2 яйця потрібно забирати з гнізда, оскільки вони завжди незапліднені.

Насиджування, тривалістю 32 дні, починається з того моменту, коли самка вкриє яйця пухом. Каченята, коли вилуплюються дуже сильно пищать, і, коли просохнуть, тоді за самкою самі вистрибують з гнізда. Для вигодовування каченят ми даємо в водойму річкову ряску, подрібнені овочі, подрібнені крупи, варене пшоно, варене яйце, сир, гамарус.

Збагачення середовища мешкання птахів.

Основне завдання робіт із збагачення середовища перебування птахів в умовах зоопарку - забезпечення природних або заміщених стимулів, які б дозволяли їм реалізувати основні інстинктивні дії взаємоприйнятним для птахів і працівників зоопарку способом.

В своїй роботі ми найчастіше використовуємо кормове та предметне збагачення. В процесі кормового збагачення середовища птахам «ускладнюють» процес добування їжі, яка подається не у звичні місця в годівниці, а ховається в найрізноманітніших частинах вольєру таким чином, щоб птахи витратили певний час на пошуки та добування їжі. Наприклад, підвішується, кладеться в воду, ховається в пеньки, гарбузи, сіно чи траву, прикривається корою, розвішується на гілляках і т.д.

Звичайно, при цьому враховуються видові особливості та можливості птахів. Папугам фрукти і овочі нарізаємо різними шматочками і розкладаємо кожний день в інше місце. Хижим птахам даємо, крім м'яса, риби, також кормових тварин і розкладаємо в різні місця, які змінюємо щотижня. Журавлям кормову суміш даємо в годівниці, тарганів і гамарус розсипаємо в літній період - у траву, в зимовий - на пісок в приміщенні.

Предметне збагачення середовища мешкання передбачає використання найрізноманітніших предметів, які б впливали на органи чуттів птахів. Найчастіше це природні матеріали, які використовуються в декоруванні вольєру – різного розміру гілляки, пеньки, кора деревини, тюки соломи чи сіно, піщані ванни, басейни чи ємності з водою, каміння тощо. Полиці, кошики, гніздові будиночки, сідала надають птахам місця для відпочинку. У вольєрах журавлів та папуг розкладаємо трухляві пеньки, сіно. На протязі року папугам обов'язково даємо гілки фруктових дерев, а в зимовий період – гілки ялини.

Тренінг тварин.

Сеанси тренінгів, що проводяться з папугами, ему, нанду, африканськими страусами, дають хороші результати. Вони дають змогу проводити з птахами маніпуляції по переведенню з одного приміщення в інше, без стресу заходити з вуличних вигулів в будинки. Тому в цьому році вирішили проводити заняття з: марабу, журавлями вінценосними, ібісами священними, султанками. Птахи реагують на команди кіперів, характерні рухи та визначений інвентар. В якості винагороди птахи отримують від кіпера кормових тварин (крупні види тарганів).

Цікавим є використання тонкого шнура світлого кольору, який працівники розтягують навколо озера, йдучи берегом, для того, щоб заманити водоплавних птахів в будинок, розміщений на суші. Птахи настільки добре знають цю маніпуляцію, що інколи сам вигляд катушки з шнуром, яку тримають в руках кіпери, викликає у них бажання вийти на берег та йти до будиночка.

Відділ тераріумів та акваріумів

Вишневецька Юлія

Стан колекції.

Зав.відділу тераріумів та акваріумів

Станом на 01.01.2023 року кількість видів, що утримувалася у відділі, становила – 82 види (460 особин, кількість кормових культур – 12, кількість колоній - 4).

Станом на 31.12.2023 року у відділі утримується 82 види (456 ос., кількість кормових культур – 12, кількість колоній – 7).

Систематичний список тварин Відділу тераріумів та акваріумів на 31.12.2023 р.

Тип КИШКОВОПОРОЖНИННІ (COELENTERATA)			
Клас КОРАЛОВІ ПОЛІПИ (ANTHOZOA)			
Підклас ВОСЬМИПРОМЕНЕВІ КОРАЛИ (OCTOCORALLIA)			
Ряд АЛЬЦІОНАЦЕЇ (М'ЯКІ КОРАЛИ) (ALCYONACEA)			
Родина Альціоніди (Alcyoniidae)			
1.	Сінулярія вухата	<i>Sinularia dura</i>	колонія
2.	Саркофітон	<i>Sarcophyton sp.</i>	колонія
Родина Нефтиди (Nephtheidae)			
3.	Корал кенійське дерево	<i>Capnella sp.</i>	колонія
Родина Ксеніди (Xeniidae)			
4.	Пульсуючий корал Ксенія	<i>Xenia sp.</i>	колонія
Родина Бріаріди (Briareidae)			
5.	Бріареум	<i>Briareum sp.</i>	колонія
Ряд ГОРГОНАРІЇ (РОГОВІ КОРАЛИ) (GORGONACEA)			
6.	Горгонарія	<i>Eunicella sp.</i>	колонія
Підклас ШЕСТИПРОМЕНЕВІ КОРАЛИ (HEXACORALLIA)			
Ряд ЗОАНТАРІЇ (ZOANTHARIA)			
Родина Зоантії (Zoantharidae)			
7.	Протополітоя	<i>Protopolythoa sp.</i>	колонія
Тип МОЛЮСКИ (MOLLUSCA)			
Клас ЧЕРЕВОНОГІ (GASTROPODA)			
Ряд ЛЕГЕНЕВІ (PULMONATA)			
Родина Катушки (Achatinidae)			
8.	Ахатіна	<i>Achatina sp.</i>	10
Тип ЧЛЕНИСТОНОГІ (ARTHROPODA)			
Клас ПАВУКОПОДІБНІ (ARACHNIDA)			
Ряд СКОРПІОНИ (SCORPIONES)			
Родина Скорпіони (Scorpionidae)			
9.	Скорпіон азійський	<i>Heterometrus spinifer</i>	1/1
Ряд ПАВУКИ (ARANEI)			
Родина Справжні павуки-птахоїди (Theraphosidae)			

Родина Справжні павуки-птахоїди (Theraphosidae)			
10.	Павук-птахоїд	<i>Lasiodora cristata</i>	1
11.	Павук-птахоїд	<i>Lasiodora parahybana</i>	3
12.	Павук-птахоїд	<i>Brahypelma boehmei</i>	1
13.	Павук-птахоїд	<i>Brahypelma albopilosum</i>	1
14.	Павук-птахоїд	<i>Monocentropus balfouri</i>	1
Клас КОМАХИ (INSECTA)			
Ряд ТАРГАНОВІ (BLATTODEA)			
Родина Таргани (Blattidae)			
15.	Тарган мармуровий	<i>Nauphoeta cinerea</i>	культура
16.	Тарган американський	<i>Periplaneta americana</i>	культура
17.	Тарган лісовий	<i>Blaberus craniifer</i>	культура
18.	Тарган оранжевоголовий	<i>Eublaberus posticus</i>	культура
19.	Тарган мадагаскарський шиплячий	<i>Gromphadorrhina portentosa</i>	культура
20.	Тарган аргентинський	<i>Blaptica dubia</i>	культура
21.	Тарган туркменський	<i>Shelfordella tartara</i>	культура
Ряд ПАЛИЧНИКИ (PHASMOPTERA)			
Родина Справжні палочники (Phasmatidae)			
22.	Палочник в'єтнамський	<i>Baculum extradentatus</i>	культура
Ряд ПРЯМОКРИЛІ (ORTHOPTERA)			
Родина Справжні цвіркуні (Gryllidae)			
23.	Цвіркун домашній	<i>Gryllus sp.</i>	культура
Ряд НАПІВТВЕРДОКРИЛІ (HEMIPTERA)			
Родина Клопи (Reduviidae)			
24.	Клоп хижий плямистий	<i>Platymeris biguttata</i>	культура
Ряд ТВЕРДОКРИЛІ (COLEOPTERA)			
Родина Чорнотілки (Tenebrionidae)			
25.	Великий борошняний хрущак	<i>Zophobas morio</i>	культура
26.	Малий борошняний хрущак	<i>Akis spec.</i>	культура
Тун ХОРДОВІ (CHORDATA)			
Клас РИБИ (PISCES)			
Ряд ХВОСТОКОЛОПОДІБНІ (DASYATIFORMES)			
Родина Річкові хвостокі (Potamotrygonidae)			
27.	Хвостокі моторо	<i>Potamotrygon motoro</i>	1/2
Ряд КАРПОПОДІБНІ (CYPRINIFORMES)			
Родина Піранієві (Serrasalminidae)			
28.	Паку темний	<i>Colossoma brahyponum</i>	12
29.	Піранія Намтерера	<i>Serrasalmus (Pygocentrus) nattereri</i>	28

Родина Карпові (Cyprinidae)			
30.	Карп кольоровий (Koi)	<i>Cyprinus carpio var.koi</i>	49
Ряд СОМОПОДІБНІ (SILURIFORMES)			
Родина Перистовусі соми			
31.	Синодонт флаговий	<i>Synodontis nigriventris</i>	1
Родина Плоскоголові соми (Pimelodidae)			
32.	Сом плоскоголовий червонохвостий	<i>Phractocephalus hemiliopterus</i>	1
Родина Кольчужні соми (Loricariidae)			
33.	Анциструс звичайний	<i>Ancistrus dolichopterus</i>	10
Ряд КОРОПОЗУБОПОДІБНІ (CYPRINODONTIFORMES)			
Родина Пецилієві (Poeciliidae)			
34.	Меченосець звичайний	<i>Xiphophorus hellerii</i>	20
Ряд ОКУНЕПОДІБНІ (PERCIFORMES)			
Родина Цихлові (Cichlidae)			
35.	Цихлазома чорносмуга	<i>Cichlasoma nigrofasciatum</i>	40
Родина Помацентрові (Pomacentridae)			
36.	Риба-клоун	<i>Amphiprion ocellaris</i>	2
37.	Хризиптера жовто-блакитна	<i>Chrysiptera hemicyanea</i>	4
Родина Хірургові (Acanthuridae)			
38.	Хірург	<i>Acanthurus pyroferus</i>	1
39.	Хепатус синій	<i>Paracanthurus hepatus</i>	4
40.	Зебрасома вітрильна Дежардена	<i>Zebrasoma desjardinii</i>	1
Клас АМФІБІЇ (AMPHIBIA)			
Ряд ХВОСТАТІ ЗЕМНОВОДНІ (CAUDATA)			
Родина Саламандрові (Salamandridae)			
41.	Саламандра вогняна	<i>Salamandra salamandra</i>	10
42.	Тритон гребінчастий	<i>Tritus cristatus</i>	10
43.	Тритон карпатський	<i>Tritus montandori</i>	10
44.	Тритон звичайний	<i>Tritus vulgaris</i>	10
Ряд БЕЗХВОСТІ ЗЕМНОВОДНІ (ANURA)			
Родина Пілові (Pipidae)			
45.	Жаба шпорцева	<i>Xenopus laevis</i>	40
Родина Кумкові (Bombinatoridae)			
46.	Кумка жовточерева	<i>Bombina variegata</i>	10
Родина Ропухові (Bufonidae)			
47.	Ропуха-ага	<i>Bufo marinus</i>	1
48.	Ропуха зелена	<i>Bufo viridis</i>	10

Родина Квакші (Hylidae)			
49.	Райка східна	<i>Hyla arborea</i>	1
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Ряд ЧЕРЕПАХИ (CHELONIA)			
Родина Кайманові черепахи (Chelydridae)			
50.	Черепаха кайманова	<i>Chelydra serpentina</i>	1
Родина Прісноводні черепахи (Emydidae)			
51.	Черепаха європейська болотяна	<i>Emys orbicularis</i>	10
52.	Черепаха каспійська	<i>Mauremys caspica</i>	0/1
53.	Черепаха червоновуха	<i>Pseudemys scripta</i>	15
Родина Сухопутні черепахи (Testudinidae)			
54.	Черепаха середньоазіатська	<i>Agrionemys horsfieldi</i>	8
55.	Черепаха шпороносна	<i>Geochelone sulcata</i>	2/0/2
Ряд КРОКОДИЛИ (CROCODILIA)			
Родина Алігатори (Alligatoridae)			
56.	Кайман крокодиловий	<i>Caiman crocodylus</i>	0/2
Ряд ЛУСКАТИ (SQUAMATA)			
Родина Геконові (Gekkonidae)			
57.	Еублефар плямистий	<i>Eublepharis macularius</i>	1/5
58.	Гекон смугастий	<i>Gekko vittatus</i>	2/0
59.	Гекон денний мадагаскарський	<i>Phelsuma madagascariensis</i>	7
Родина Агамові (Agamidae)			
60.	Агама водяна	<i>Physignathus cocincinus</i>	3/2
Родина Ігуанові (Iguanidae)			
61.	Ігуана зелена	<i>Iguana iguana</i>	1/1
Родина Варанові (Varanidae)			
62.	Варан смугастий	<i>Varanus salvator</i>	1
Родина Несправжньоногі змії (Boidae)			
63.	Удав звичайний	<i>Boa constrictor</i>	1/0
64.	Удав садовий	<i>Corallus enydris</i>	1/0
65.	Анаконда паргвайська	<i>Eunectes notaeus</i>	1/1/5
66.	Пітон тигровий	<i>Python molurus</i>	2/2
67.	Пітон тигровий гранітний	<i>Python molurus</i>	0/1
68.	Пітон королівський	<i>Python regius</i>	2/2
Родина Вужеподібні змії (Colubridae)			

69.	Змія молочна гондураська	<i>Lampropeltis triangulum hondurensis</i>	1/1/1
70.	Змія молочна сіналойська	<i>Lampropeltis triangulum sinaloae</i>	0/1
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд КОМАХОЇДНІ (INSECTIVORA)			
Родина Їжакові (Erinaceidae)			
71.	Їжак африканський	<i>Atelerix sp.</i>	2
Ряд РУКОКРИЛІ (CHIROPTERA)			
Родина Криланові (Pteropodidae)			
72.	Крилан нільський	<i>Rousettus aegyptiacus</i>	50
Родина Лиликові (Vespertilionidae)			
73.	Вечірниця руда	<i>Nyctalus noctula</i>	3/0
74.	Кажан пізній	<i>Eptesicus serotinus</i>	0/1
75.	Нетопир пізній	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>	0/1
76.	Лилик двоколірний	<i>Vespertilio murinus</i>	1/2
Ряд ПРИМАТИ (PRIMATES)			
Родина Лорієві (Lorisidae)			
77.	Лорі товстий	<i>Nycticebus coucang</i>	1/0
78.	Потто звичайний	<i>Perodicticus potto potto</i>	1/1
Ряд НЕПОВНОЗУБІ (EDENTATA)			
Родина Лінивцеві (Bradypodidae)			
79.	Ліновець двопалий	<i>Choloepus didactylus</i>	1/1
Ряд ГРИЗУНИ (RODENTIA)			
Родина Американські дикобрази (Erethizontidae)			
80.	Дикобраз чіпкохвостий	<i>Coendou prehensilis</i>	1/0
Родина Агутієві (Dasyproctidae)			
81.	Пака	<i>Agouti raca</i>	1/1
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Єнотові (Procyonidae)			
82.	Кінкажу	<i>Potos flavus</i>	3/2

Протягом 2023 року колекція відділу поповнилася такими тваринами:

- карп Кої (*Cyprinus carpio var.koi*) - 0/23
- фельзума мадагаскарська (*Phelsuma madagascariensis*) - 0/7
- черепаха середньоазіатська (*Agrionemys horsfieldi*) - 0/1
- пітон тигровий (*Python molurus*) - 1/1

Восени від приватної особи з м. Київ було отримано молоду групу карпів Кої (23 ос.), яку було вирішено поселити у спільний вольєр разом з водоплавними птахами (огар), де є велика та доволі простора водойма.

Тварини дуже ефектно розбавили дану експозицію, а огарі не проявляли агресії до риби.

У квітні місяці з Черкаського зоологічного парку Рошен поступило 0/7 особин фельзуми мадагаскарської. Тварини, після проходження карантину, були розділені по групах та розселені по тераріумах з відповідними умовами утримання. Головна група була поселена на експозицію, де чудово виглядають у центральному тераріумі у формі дерева.

У кінці року від приватної особи було отримано молоду пару тигрових пітонів, які у майбутньому будуть представлені у експозиції Екзотаріуму.

На протязі року від громадян поступили такі тварини:

- болотяна черепаха (*Emys orbicularis*) - 0/3
- червоноуха черепаха (*Pseudemys scripta*) - 0/15.

Розмноження.

За звітний рік було отримано потомство від: кінкажу (*Potos flavus*), криланів нільських (*Rousettus aegyptiacus*) (6 особин загинуло у 1 тиждень життя), фельзуми мадагаскарської (*Phelsuma madagascariensis*), було отримано перше потомство від саламандри вогняної (*Salamandra salamandra*) та кумки жовточеревої (*Bombina variegata*). Самка агами водяної (*Physignathus cocincinus*) відклала 1 кладку, але яйця виявилися не заплідненими.

Перелік видів тварин, в яких було отримане потомство у 2023 р.

Тун МОЛЮСКИ (MOLLUSCA)			
Клас ЧЕРЕВОНОГІ (GASTROPODA)			
Ряд ЛЕГЕНЕВІ (PULMONATA)			
Родина Камушки (Achatinidae)			
1.	Ахатіна	Achatina sp.	10
Клас КОМАХИ (INSECTA)			
Ряд ТАРГАНОВІ (BLATTODEA)			
Родина Таргани (Blattidae)			
2.	Тарган мармуровий	Nauphoeta cinerea	культура
3.	Тарган американський	Periplaneta americana	культура
4.	Тарган лісовий	Blaberus craniifer	культура
5.	Тарган оранжевоголовий	Eublaberus posticus	культура
6.	Тарган мадагаскарський шиплячий	Gromphadorrhina portentosa	культура
7.	Тарган аргентинський	Blaptica dubia	культура
8.	Тарган туркменський	Shelfordella tartara	культура
Ряд ПАЛИЧНИКИ (PHASMOPTERA)			
Родина Справжні палочники (Phasmatidae)			

9.	Палочник в'єтнамський	<i>Baculum extradentatus</i>	культура
Ряд ПРЯМОКРИЛИ (ORTHOPTERA)			
Родина Справжні цвіркуни (Gryllidae)			
10.	Цвіркун домашній	<i>Gryllus sp.</i>	культура
Ряд НАПІВТВЕРДОКРИЛИ (HEMIPTERA)			
Родина Клопи (Reduviidae)			
11.	Клоп хижий плямистий	<i>Platymeris biguttata</i>	культура
Ряд ТВЕРДОКРИЛИ (COLEOPTERA)			
Родина Чорнотілки (Tenebrionidae)			
12.	Великий борошняний хрущак	<i>Zophobas morio</i>	культура
13.	Малий борошняний хрущак	<i>Akis spec.</i>	культура
Ряд КОРОПОЗУБОПОДІБНІ (CYPRINODONTIFORMES)			
Родина Пецилієві (Poeciliidae)			
14.	Меченосець звичайний	<i>Xiphophorus hellerii</i>	10
Ряд ОКУНЕПОДІБНІ (PERCIFORMES)			
Родина Цихлові (Cichlidae)			
15.	Цихлазома чорносмуга	<i>Cichlasoma nigrofasciatum</i>	10
Клас АМФІБІЇ (AMPHIBIA)			
Ряд ХВОСТАТІ ЗЕМНОВОДНІ (CAUDATA)			
Родина Саламандрові (Salamandridae)			
16.	Саламандра вогняна	<i>Salamandra salamandra</i>	18 (не вижило 18)
Ряд БЕЗХВОСТІ ЗЕМНОВОДНІ (ANURA)			
Родина Кумкові (Bombinatoridae)			
17.	Кумка жовточерева	<i>Bombina variegata</i>	1
Клас РЕПТИЛІЇ (REPTILIA)			
Ряд ЛУСКАТІ (SQUAMATA)			
Родина Геконіві (Gekkonidae)			
18.	Гекон денний мадагаскарський	<i>Phelsuma madagascariensis</i>	3
Клас ССАВЦІ (MAMMALIA)			
Ряд РУКОКРИЛИ (CHIROPTERA)			
Родина Криланові (Pteropodidae)			
19.	Крилан нільський	<i>Rousettus aegyptiacus</i>	14 (не вижило 6)
Ряд ХИЖІ (CARNIVORA)			
Родина Єнотові (Procyonidae)			
20.	Кінкажу	<i>Potos flavus</i>	2

Годівля тварин.

Годівля тварин є ключовою складовою догляду та забезпечення комфортних умов для життя. Раціони тварин розробляються індивідуально, відповідно до вимог конкретного виду, при потребі проводилися контрольні годівлі та корегувалася кількість корму для того

чи іншого виду тварин. На протязі року тваринам відділу додаються з кормом вітамінно-мінеральні добавки.

Для годівлі тварин відділу використовуються різноманітні компоненти: фрукти, овочі, яйця, морепродукти, риба, м'ясо, а також живі корма (таргани, зофобас, щурі лабораторні, кролі).

В зимовий період тваринам пропонується свіжовирощена гідропоніка з ячменю та сухі кормові віники з верби, дуба, берези.

В літній період працівниками відділу збиралося свіже листя кульбаби, листя конюшини, трава для додавання в раціон тварин.

Загальна задача годівлі тварин – забезпечити тваринам раціон, який не лише відповідає їхнім фізіологічним потребам, але і надає можливість виражати природні поведінкові риси та забезпечує їхнє здоров'я та добробут.

Умови утримання.

Протягом року працівниками відділу проводилося фарбування експозиційного залу «Амазонська сельва» та заміна декорацій у ньому, повна заміна соснової щепи у даному залі, а також у експозиції «Нічний світ» та у вольєрах, де вона використовується.

Постійно проводився ремонт у підсобних приміщеннях та експозиціях, відбулася заміна старого фільтраційного насосу на новий у 7-ми тонному акваріумі, проводився частковий ремонт електромережі у відділі та заміна старого led-освітлення у вольєрах нільських криланів та паку на нове rgb led-освітлення, що покращило візуальне сприйняття у даних вольєрах.

Восени було отримано новий вид тварин - мадагаскарських фельзум та було вирішено поселити їх у головному експозиційному залі у центральному тераріумі у дереві. У даному тераріумі було встановлено необхідне обладнання для утримання тварин та задекоровано великою кількістю живих декоративних рослин. В цих умовах ми отримали 3 особини здорового молодняку геконов, без забирання відкладених яєць з тераріуму (весь період інкубації відбувався всередині тераріуму).

Працівниками відділу проводилася заготівля опалого листя дуба, волоського горіха (використовується для підстилки), збір та заморозка листя ожини (для годівлі палочника в'єтнамського взимку). Також проводився збір субстрату для тераріумів (кори, моху), збір корчів на території зоопарку та їх підготовка до встановлення в тераріуми (очистка та дезінфекція).

У літній період працівниками проводилася висадка у літні водойми червоновухих черепах, карпів кої та постійна чистка басейнів.

Протягом року проводилася заміна декорацій у всіх експозиціях, ремонт гніздових будинків, заміна підстилок у змій.

Ветеринарна робота.

Ветеринарна робота в даному відділі була спрямована, в основному, на профілактичні заходи.

Протягом року здійснювалась дезінсекція, спрямована на знищення тарганів та мух, використовуючи клейову пастку і гель для тарганів та ліпку стрічку від мух.

Дератизація і дезінфекція у відділі здійснювалась на вимогу.

Тваринам експозиції «Нічний світ» двічі на рік проводили дегельмінтизацію препаратами адвокат, паратекс, вормікіл.

Для підвищення опірності організму тваринам даного відділу протягом року до основного раціону вводили такі препарати: мультівітамін, пивні дріжджі, м'ясокісткове та рибне борошно, сірку кормову, тетравіт, інтровіт, репті-кальцій з вітаміном Д.

Протягом року до реабілітаційного центру рукокрилих надходили кажани з різними видами травм, яким надано лікувальну допомогу.

Відомості про загиблих тварин

№	Вид тварини	Стать	Рік народження	Діагноз
1.	Бразильська ядовита квакша	-	-	Аесцит
2.	Пітон королівський	0.1	2021	Гнійно-фібриозна пневмонія
3.	Хепатус синій	-	-	Травми несумісні із життям
4.	Черепаша шпоросна	0.1		Водянка
5.	Черепаша шпоросна	0.1		Гнійно-геморагічна пневмонія
6.	Мастацембел			Травми несумісні із життям
7.	Кінкажу	1.0	2009	Розрив кровоносної судини в черевній порожнині
8.	Лисиця жовта	-	-	Травми несумісні із життям
9.	Піранія звичайна	-	-	Травми несумісні із життям

Наукова робота.

За звітний період, наукова робота у відділі проводилася з метою покращення благополуччя умов утримання тварин, розробки раціонів годівлі.

Тема 1: «Утримання та розведення кінкажу (*Potos flavus*) в умовах Рівненського зоопарку».

Хід роботи: Проведення спостережень за групою кінкажу, аналіз отримання потомства, вибір оптимального раціону годівлі та умов утримання.

Отже, як показали результати проведеної роботи, кінкажу не є складним в утриманні в умовах зоопарку видом, при умові дотримання температурного режиму, вологості, наявності ультрафіолетового опромінення та збалансованого харчування, що також включає в себе живі корма. При досягненні потомства статевої зрілості є необхідність відокремити їх з батьківської групи, бо виникає агресивна поведінка.

Провели розділення групи кінкажу на 2 частини: молода пара з потомством та батьківська група (оскільки стару самку почали витісняти з основної групи).

Подальше окреме утримання двох груп кінкажу.

Тема 2: «Досвід утримання та розмноження кохінхінської водяної агами (*Physignathus cocincinus*) в Рівненському зоопарку».

Хід роботи: Здійснюється моніторинг за групою водяних агам, вибір оптимального раціону годівлі та умов утримання.

Як показують результати спостережень, велике значення в отриманні потомства має сталий температурний режим інкубатора в процесі інкубування яєць. Водяні агами при правильному утриманні та забезпеченні відповідними температурними показниками тепла та вологості, правильно розробленому раціоні досить швидко ростуть та розвиваються, гарно виглядають у експозиційних тераріумах, не агресивні та легко приручаються.

Результати проведеної роботи фіксуються в журнал, проводиться аналіз отримання потомства та систематизація даних. Частина результатів роботи систематизована та оформлена в статті.

Тема 3: «Утримання морської фауни (коралових поліпів (*Anthozoa*)) та риб (*Pisces*) в умовах Рівненського зоопарку.»

Хід роботи: спостереження за станом морського акваріуму, проведення курсу вирівнювання показників стану води до необхідних, внесення бактерій для стимуляції росту коралів.

На протязі 2023 року у морські акваріуми вносилося $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ кожен день зі збільшенням дози розчину на 1мг кожного тижня. При внесенні в акваріум дози 60мг нітрати впали до 5мг/л, після цього дозування припинилося, але протягом 3 місяців після припинення внесення розчину $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ нітрати знову піднялись до позначки 20мг/л. Цю

проблему можна вирішити за допомогою засадження акваріуму м'якими коралами або продовженні вносити $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ у дозуванні 15мг і тримати нітрати на рівні 5-10мг/л.

Також протягом року вносився штам бактерій французького виробництва Prodibio BioDigest (3 ампули 1 раз на тиждень) - це природна концентрована суміш, яка містить натуральні штами природних живих нітрифікуючих та денітрифікуючих бактерій, які працюють унікальним біологічним фільтром. До того ж, кожен штам завершує роботу, розпочату іншим штамом. Кожен вид бактерій доробляє роботу, розпочату попереднім видом. Бактерії з більш швидким, але більш коротким життєвим циклом, швидко перероблюють токсичні продукти (такі як аміак та нітрити) в менш токсичні нітрати. Потім більш повільні бактерії, але з більш тривалим життєвим циклом, відновлюють нітрати до азоту, а гетеротрофні бактерії утилізують мулові відкладення, знижуючи рівень фосфатів та зменшуючи зростання водоростей. Одна стандартна ампула BioDigest містить 50 мільярдів спеціально підібраних штамів бактерій, які працюють в команді. Таким чином, бактерії забезпечують чистоту акваріума, знижують вміст нітритів, нітратів та фосфатів, перешкоджають розмноження водоростей.

Акваріум починає відчувати себе добре, стабільно, згідно тестів та проведених дій, азотний цикл працює нормально, параметри води з точки зору біології у нормальній формі. Зауваження викликає хімічний склад води, а саме, провали карбонатної жорсткості Kh. Планується запуск системи Барінга для дозування Ca, Mg, Kh для покращення параметрів води.

У меншому акваріумі під новими T5 лампами корали почали активно повністю відкриватись та розростатись, а у великому акваріумі, навіть при недостатньому освітленні, корали розпушуються. Було заселено нові колонії коралів (*Sarcophyton sp.*, *Briareum sp.*, *Capnella sp.*) та проводиться спостереження за поведінкою та ростом коралів.

На наступний рік планується:

- збалансування хімічного складу води під посадку коралів;
- заселення акваріумів коралами;
- по можливості, покращення світла у великому акваріумі;
- заселення акваріумів рибами.

Тема 4: «Робота філіалу Українського Центру Реабілітації Рукокрилих в Рівненському зоопарку».

Хід роботи: порятунок, реабілітація та реінтродукція у дику природу рукокрилих Рівненської області.

Оскільки у 2022 році Рівненський зоопарк розпочав співпрацю з порятунку рукокрилих з Українським центром реабілітації рукокрилих (УЦРР), то обсяги звернень від мешканців міста Рівне та області почали стрімко зростати. У 2023 році працівниками відділу було здійснено

виїзди в межі міста на порятунок рукокрилих у квартирах та надано близько півсотні консультацій на рахунок поводження з рукокрилими по телефону.

Також на території зоопарку було розміщено на деревах піно-бетонні будиночки для кажанів для майбутнього спостереження за кажанами. Постійно проводиться прийом кажанів від громадян, яких вони врятували від диких тварин або, коли кажани залетіли у будівлі і вже не змогли вибратись з них.

Після того, як кажан потрапив до відділу відбувається ретельний огляд загального стану здоров'я кажана (перевірити, чи є залисини, в якому стані крилові та міжстегнова перетинки (найчастіше сохнуть кінчики крил); оцінити ясна: колір, вологість та наявність травм; вгодованість; згинання та розгинання кінцівок; рани, переломи (закриті можна побачити на просвіт), наявність гематом; крила з двох боків). Під час огляду потрібно визначити вид, стать та вік кажана/-ів, зважити, виміряти довжину передпліччя (це є дуже важливою ознакою для встановлення виду), оцінити стан зубів кажана та визначити стать та вид, а також проводиться кільцювання кажанів з записом їх індивідуального номеру з подальшою можливістю відслідковувати їх шляхи міграції по країні.

Після цього всі дані про кажанів вносяться у онлайн Google таблиці, де є дані про всіх врятованих кажанів з усіх куточків України. У зимовий період всі кажани, які потрапляють в відділ поміщаються на зимівлю до весняного потепління та подальшого випуску в природне середовище. Травмовані рукокрилі, які не можуть самостійно вижити в природі, залишаються на по життєвій реабілітації у відділі.

Протягом 2022 - 2023 років філією було врятовано близько 100 особин кажанів, 4 видів: руда вечірниця (*Nyctalus noctule*), пізній пергач (*Eptesicus serotinus*), лилик двоколірний (*Vespertilio murinus*), нетопир пігмей (*Pipistrellus pygmaeus*).

Тема 5: «Утримання в умовах Рівненського зоопарку амфібій місцевої фауни.»

Хід роботи: У 2022 році була створена нова експозиція «Амфібії України». Проводиться спостереження за мешканцями даної експозиції, підбираються умови утримання, температурні режими в зимовий та літній періоди.

Збагачення середовища мешкання.

Збагачення середовища мешкання для тварин у неволі має великий вплив на їх фізичне та психічне здоров'я.

У відділі протягом року працівниками відділу проводилися збагачення середовища для тварин, урізноманітнювалися способи подачі кормів, впроваджувалися нові декоративні елементи, які сприяють

фізичній та ментальній активності тварин (постійно змінюються декоративні елементи у вольєрах кінкажу, дикобраза чіпкохвостого, потто, лорі товстого, лінивців двопалих) та створюються умови для підтримання їхнього природнього поведінкового спектру.

У літній період травоядним тваринам пропонувалися різноманітні гілки з фруктових дерев, в зимовий період даються кормові віники з дуба, берези, верби, ялинки.

Працівники відділу періодично пропонують тваринам різні види підстилок (дубове листя, стружка з тирси, мох) в експозиції «Нічний світ» і в неї ж ховають різні смаколики для тварин (сухофрукти, арахіс), у різних місцях вольєру розвішуються фрукти.

Проводилось розміщення іграшок та предметів у вольєрах, а також створення різноманітного оточення з додаванням різноманітних запахів (розкладання по вольєрах праних трав та розвіювання парфумів).

Подача корму кожного разу здійснюється в різних місцях вольєру. В осінньо-зимовий період тваринам пропонується гідропоніка, розкладається у всіх вольєрах, тварини її їдять та навіть сплять на ній.

У літній період тваринам (кінкажу, потто, лорі) пропонується заморожений сік з фруктами.

Ведуться спостереження за реакцією тварин на різні види збагачення, робляться відповідні записи, на основі яких вносяться корекції у графік.

Графік збагачення середовища мешкання тварин (приклад).

Вид тварини	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця	субота	неділя
Кінкажу	Живий корм (зофобас) у коробці	Арахіс у вольєрі засипати в листя	Гідропонна зелень	Покласти сухофрукти у різні місця вольєру	Живий корм (цвіркуни)	Свіжі гілки (верба)	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру
Лінивець двопалий	Свіжі гілки (верба)	Гідропонна зелень	Свіжі гілки (береза)	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру		Свіжі гілки (яблуня)	
Дикобраз чіпкохвостий	Арахіс у вольєрі в різних місцях	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру	Свіжі гілки (береза)	Засипати дубове листя у вольєр	Гідропонна зелень	Свіжі гілки (яблуня)	Арахіс у вольєрі
Пака	Свіжі гілки (верба)	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру	Засипати дубове листя у вольєр	Гідропонна зелень	Жолуді у вольєрі	Свіжі гілки (яблуня)	Арахіс у вольєрі засипати в листя

Вид тварини	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця	субота	неділя
Потто звичайний	Гуарова камідь на гілки	Живий корм (зо (зофобас)	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Свіжі гілки (верба)	Гідропонна зелень	Живий корм (зофобас)
Лорі товстий	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Гуарова камідь на гілки	Свіжі гілки	Живий корм (таргани або цвіркуни)	Сухофрукт у вольєрі в різні місця	Пряні запахи (трави) розкладені по вольєру	Живий корм (зофобас)

Тренінг тварин.

Тренінг проводиться, в першу чергу, з метою встановлення довірливих стосунків між робітником по догляду та тваринами. Тренінг значно полегшує процес догляду за тваринами, оскільки тварин навчають переходити з одного приміщення в інше, без страху заходити в перегонки, транспортні клітки, допомагає у проведенні різноманітних маніпуляцій (профілактичний огляд тварин). В якості позитивного підкріплення використовували арахіс, сухофрукти, сухарі.

Протягом 2023 року проводилися сеанси з такими тваринами:

- пака (*Agouti paca*) 1/1. За допомогою смаколиків тварина легко переходить з одного вольєру в інший, дає себе почухати (самка), при виході в службовий коридор (самець) не уникає контакту з працівником по догляду, а за смаколик повертається назад у вольєр;
- кінкажу (*Potos flavus*) 1/4. Тварини охоче йдуть на контакт до працівника по догляду, який тримає у руці смаколик, також можуть безпроблемно зайти в транспортну клітку та, за потреби, перейти з одного вольєру в інший, не відчуваючи стресу;
- дикобраз чіпкохвостий (*Coendou prehensilis*) 0/1. За допомогою смаколика (арахіс) тварину можна перемістити у будь який куточок вольєру, а також провести огляд тварини - дозволяє торкатись свого носа та лапок.

Також проводиться постійний тактильний тренінг з деякими видами рептилій такими як: водяна агама (*Physignathus cocincinus*) - спокійно сидять на руках кіпера; тигровий пітон (*Python molurus*) – безпроблемно можна тримати на руках та переміщати з одного тераріуму в інший; ігуана звичайна (*Iguana iguana*) – спокійно реагують на дотики до їхнього тіла та, при потребі, дозволяють допомогти зняти линьку.

Відділ годівлі

Кузьмич Людмила**Зав.відділу годівлі**

Збалансована дієта, якісні продукти - важливі аспекти в забезпеченні відмінного стану здоров'я тварин, що позитивним чином впливають на їх репродуктивну функцію і стан отриманого потомства. Раціони для тварин повинні бути максимально наближені до харчування в природних умовах та повністю забезпечувати потребу в поживних речовинах, вітамінах, макро- та мікроелементах.

Годівля тварин та видача кормів здійснюється відповідно до раціонів, розроблених на базі зоопарку. Раціони розробляються з врахуванням життєвих потреб тварин, їх вікових, сезонних особливостей та життєвих циклів. Кожен раціон повинен не допускати як недоїдання, так і переїдання, що корегується так званими контрольними годівлями. Контрольні годівлі проводяться по потребі у всіх відділах зоопарку, за умови повної наявності необхідних кормів на складі. За результатами проведення контрольної годівлі складається акт, в якому вказуються рекомендації стосовно годівлі тварин. З результатом контрольної годівлі, в обов'язковому порядку, ознайомлюється ветеринарний лікар зоопарку і, якщо є необхідність, скореговує дієту відповідно до фізичного стану тварин.

Також враховуються особливості місцевих умов: можливості постачання кормів, їх сезонність, кліматичні фактори. Згідно раціонів, зав. відділами щомісяця складають кормові відомості, в яких вказується перелік та кількість кормів, які необхідні для проведення годівлі тварин, дні видачі тих чи інших продуктів.

Відділ годівлі займається обробкою та систематизацією кормових відомостей, внаслідок чого формується загальна відомість видачі кормів і подається на склад.

Працівники відділу годівлі щодня отримують необхідний набір кормів і займаються розважуванням, фасуванням, миттям та подрібненням овочів і видачею на відділи. Тара для підготовлених до годівлі тварин кормів щодня миється, періодично дезінфікується. У приміщеннях відділу годівлі в кінці робочого дня проводиться вологе прибирання з використанням дезрозчину.

Протягом року для годівлі тварин зоопарку використовувався широкий спектр кормів як рослинного, так і тваринного походження.

Вид корму	Витрачено кормів за 2023 рік, кг
м'ясо яловичини	16909,80
субпродукти яловичі, курячі	453,60
риба	4031,81
сухий корм для собак	815,70
консервованний корм для собак	164,74
м'ясо курятини, кролів	3546,75
мотиль	10,00

гамарус	20,00
морепродукти (креветка, молюски)	21,76
гранульований корм для риб	23,00
сир м'який	1117,84
молочні продукти	7010,83
йогурт	2599,40
суха молочна суміш	10,60
яйця (курячі, перепелині)	1896 шт
морква	30912,00
картопля	36500,00
столовий буряк	18900,00
кормовий буряк	31614,00
гарбуз, кабачок	4282,00
фрукти (банан, виноград, ківі, яблука, цитрусові, груша, хурма, абрикос, слива, персик, гранат)	9215,38
овочі (перець болгарський, помідор, огірок, капуста пекінська, салат листовий)	9391,80
овес	12197,20
пшениця	950,00
кукурудза	1430,00
просо	750,00
соняшник	655,00
зерноsumіш для великих папуг	208,00
корм гранульований зерновий	22950,00
трав'яні гранули	375,00
гранули для жуйних	300,00
гранули для фламінго	30,00
гранули для водоплавних птахів	220,00
гранули для приматів	460,00
гранульований корм для альпак	420,00
мюслі для коней безвівсяні	2235,00
мюслі для коней стандарт	30,00
комбікорм для кролів	441,814
крупа перлова	407,50
горох	600,00
крупа пшенична	175,00
крупа вівсяна	530,00
крупа кукурудзяна	260,00
пшоно	300,00
крупа ячмінна	15,00
сік фруктовий	60,00

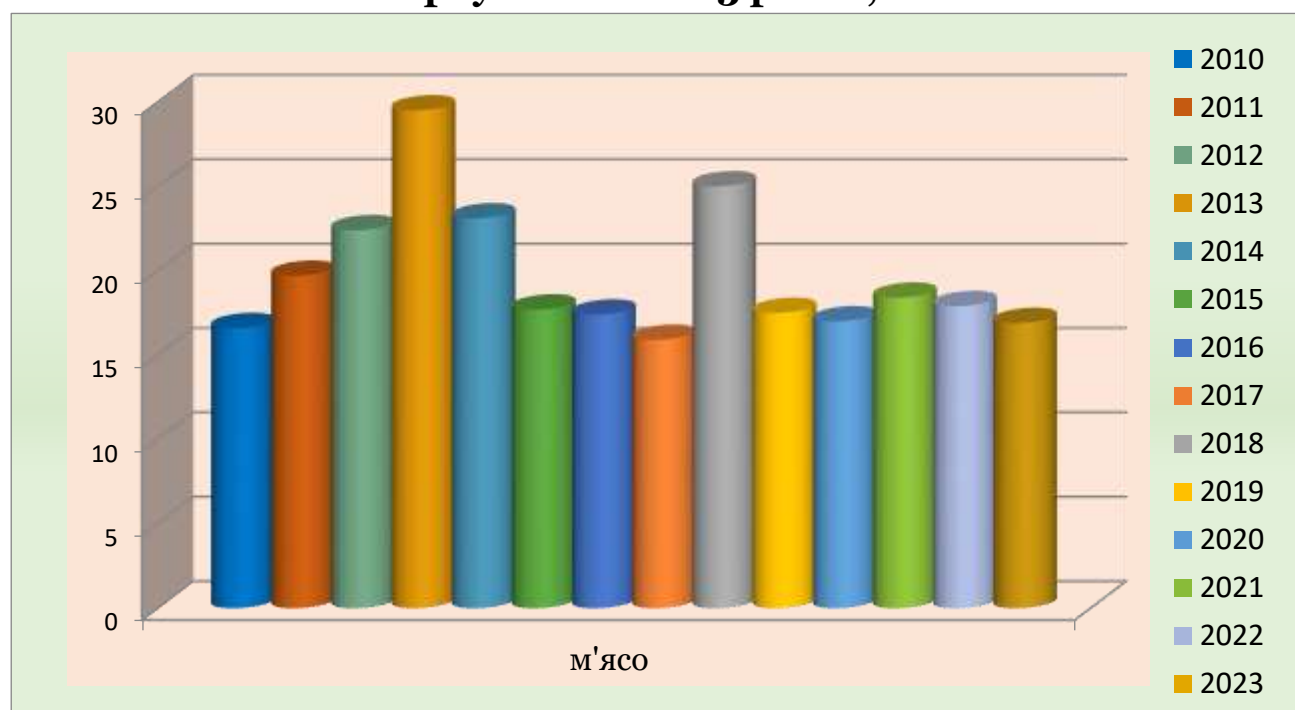
сіль - лизунець	480,00
арахіс	61,177
сухофрукти	40,00
сіно	125972,25
зелена маса	24530,00
солома	1450,00
віники кормові	2000 шт

Корма тваринного походження відіграють важливу роль в житті тварин зоопарку, причому не лише виключно хижаків, а й всеїдних і деяких рослиноїдних (наприклад, примати), оскільки тваринний білок є повноцінним та містить незамінні амінокислоти, які необхідні для життєдіяльності організму.

Протягом року було згодовано 16909,80 кг м'яса яловичини, 3546,75 кг курятини та кролятини, 453,60 кг субпродуктів (печінка та серце яловичі, курячі).

Хижим тваринам і птахам м'ясо та субпродукти згодовуються в сирому розмороженому вигляді, приматам та гризунам – відварюються або обливаються окропом.

Споживання м'яса яловичини тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2023 роках, тонни

Багато видів тварин повинні отримувати рибу, яка має високу кормову цінність, в якості додаткового корму. Для рибоїдних (пелікани, баклани) – це основний вид корму. Використовується як річкова, так і морська риба. Дається в сирому розмороженому вигляді (окрім приматів

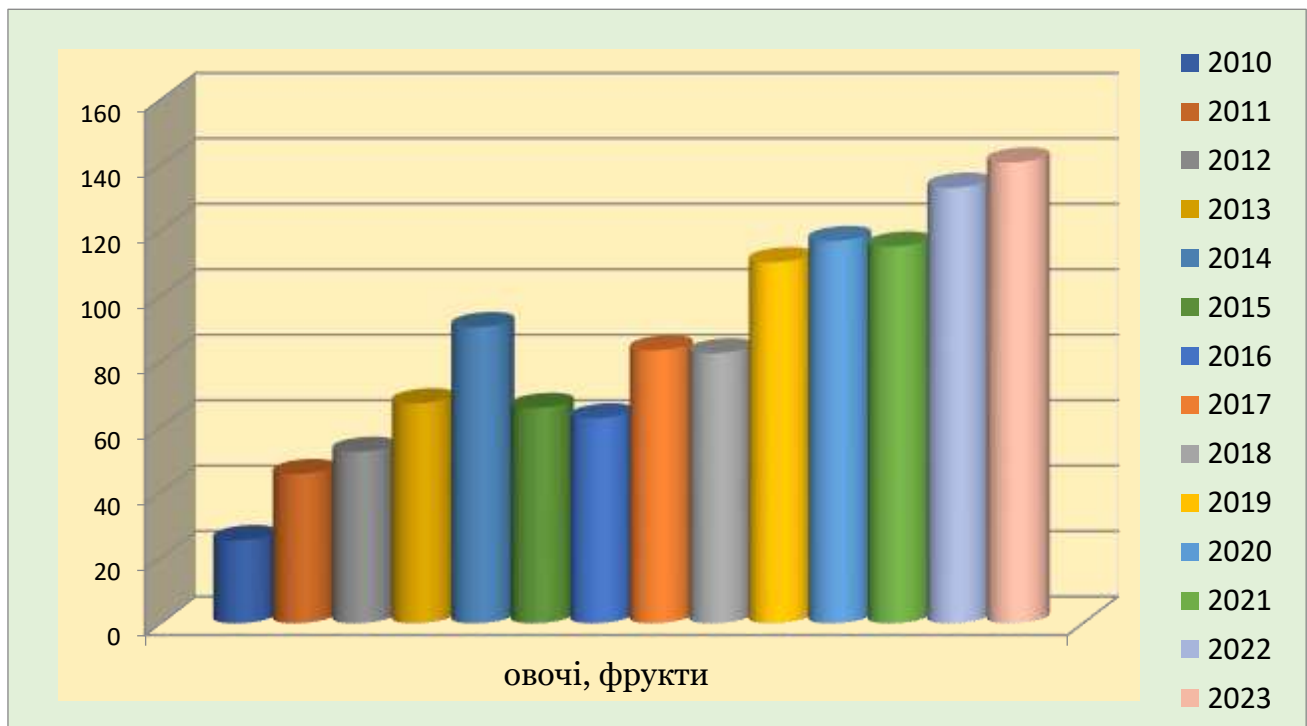
та лабораторних тварин, яким риба відварюється). Протягом року згодовано 4031,81 кг риби.

Серед інших, але не менш важливих продуктів тваринного походження, для годівлі використовували яйця (курячі, перепелині), м'який сир, йогурт, молоко, консервованій корм для котів та собак, мотиль, артемія, сушений гамарус.

Особливе та надзвичайно важливе місце займають живі корма, які вирощуються у віварії (лабораторні щурі, миші, морські свинки, кролі) та інсектарії (7 видів тарганів, великий та малий борошняний хрущак, цвіркун). Вони є необхідним елементом в раціонах амфібій, рептилій, птахів, хижих тварин та приматів. Згодовування цілих тушок кормових тварин сприяє забезпеченню необхідними поживними речовинами, вітамінами, мікроелементами, покращує діяльність шлунково-кишкового тракту, є елементом збагачення середовища мешкання, що позитивно впливає на поведінку тварин, пов'язану з інстинктом добування та поїданням їжі.

Коренеплоди, баштанні, овочеві культури, різноманітні фрукти та зелена маса відносяться до групи соковитих кормів і є важливим елементом в годівлі тварин.

Споживання овочів та фруктів тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2023 роках, тонни

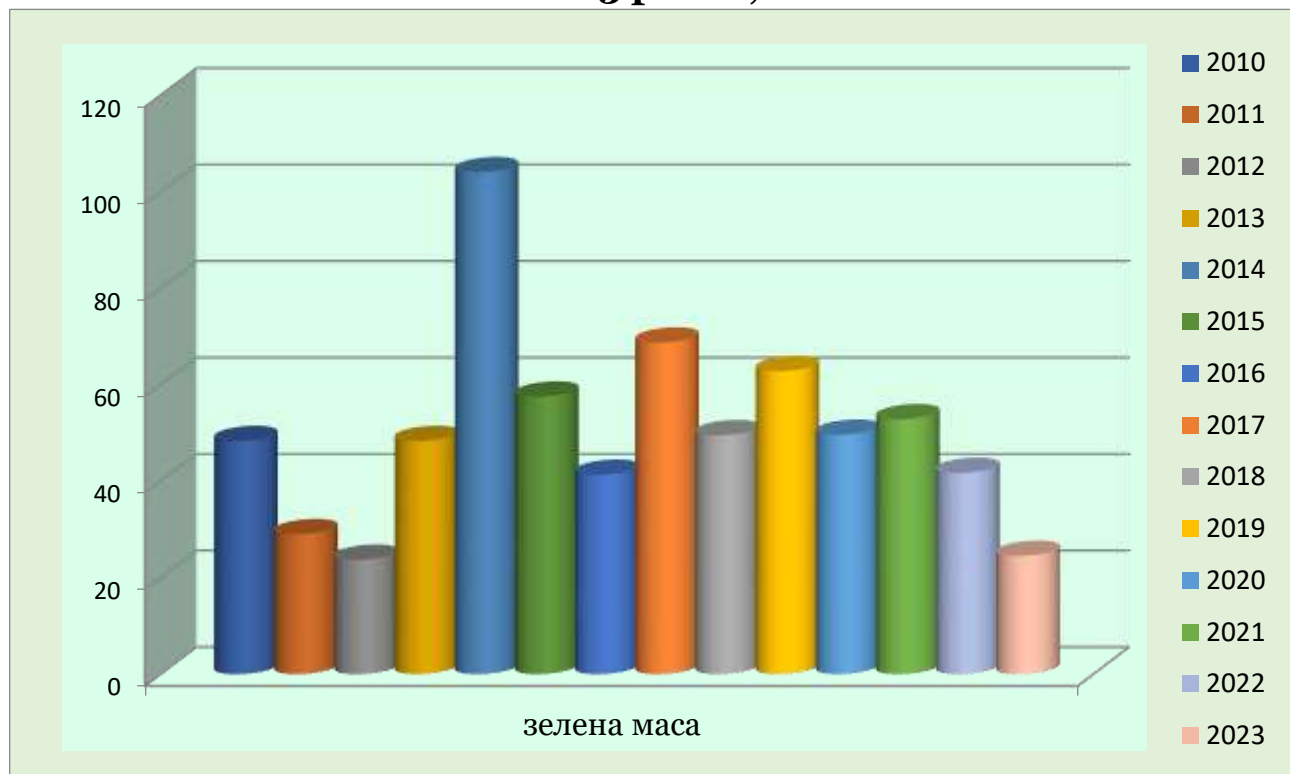

Серед овочів найбільш широко використовуваними є столовий (18,9 т) та кормовий (31,6 т) буряк, морква (30,9 т), картопля (36,5 т), кабачок, гарбуз (4,3 т), серед фруктів - яблуко, банан, цитрусові (9,2 т).

Зелена маса – наземна частина трав'янистих рослин, яку згодовують у свіжому вигляді для всіх трав'яїдних видів. Для годівлі використовували польове та лугове різнотрав'я, молоду люцерну.

Нажаль в 2023 році не зазнала змін тенденція із зменшення поставок зеленої маси для годівлі тварин. Взамін тваринам давалося сіно, гілковий корм, кормові віники, а також трава, яку скошували в парковій зоні зоопарку.

Споживання зеленої маси тваринами Рівненського зоопарку в 2010-2023 роках, тонни

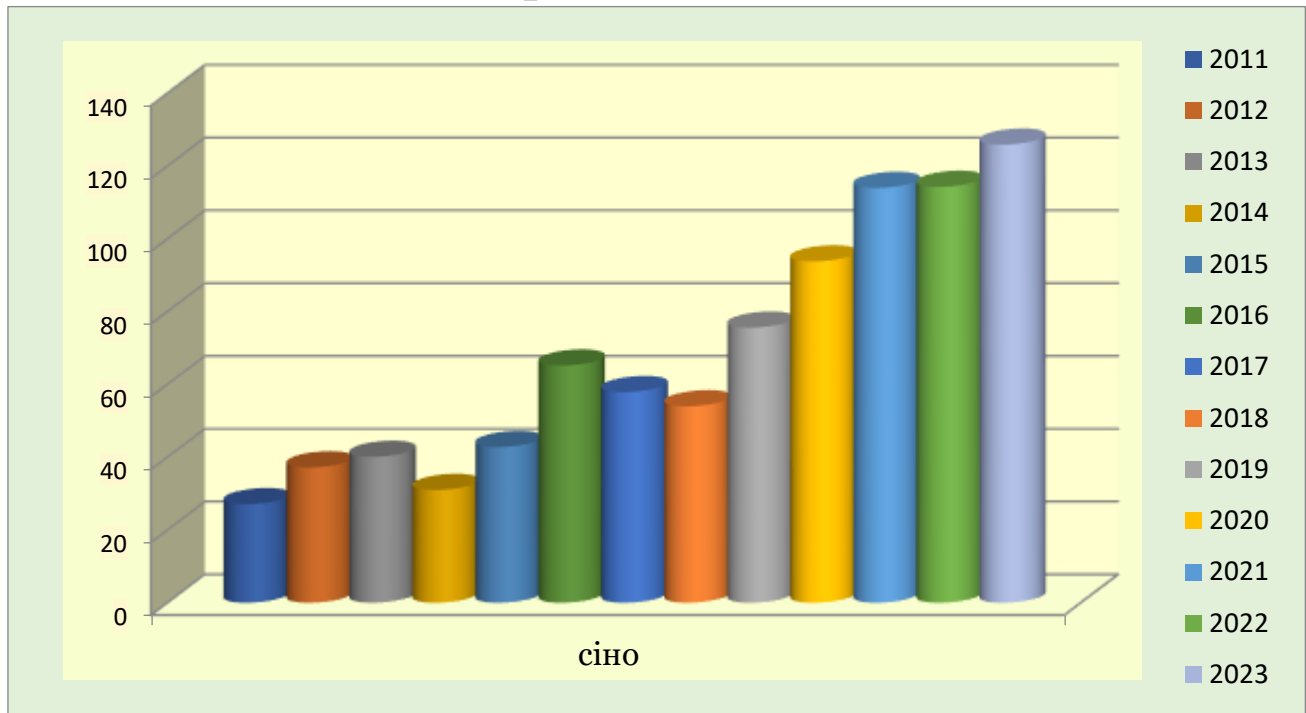

Сіно - грубий корм, який має важливе значення для правильного функціонування травного тракту, адже стимулює просування корму по шлунково-кишковому тракту, підтримує умови для правильної мікрофлори.

Найчастіше використовували сіно з суміші злакових трав та різнотрав'я. Оскільки сіно - це продукт, який певний час зберігається в складських приміщеннях, перед його згодовуванням кіпери проводять перевірку органолептичних показників якості (колір, запах). Нажаль, досить часто сіно не досить високої якості. Не допускається згодовування неякісного сіна тваринам.

Протягом року рослиноїдним тваринам та птахам давалися сушені фрукти, трав'яні та листяні гранули. Їх можна давати як в сухому, так і розмоченому вигляді, а також в складі різних кормових сумішей.

Споживання сіна тваринами Рівненського зоопарку в 2011-2023 роках, тонни

Для годівлі тварин використовуються також концентровані корми, такі, як комбікорми, зернові, крупи.

Введення в раціон годівлі тварин повноцінних спеціалізованих комбікормів дає можливість значним чином урізноманітнити харчування та допомагає наситити організми тварин вітамінами та мікроелементами.

З зернових культур найчастіше використовується овес (12,2 т), пшениця (0,95 т), просо (0,75 т), кукурудза (1,4 т), соняшник (0,65 т). Також зерно згодовується у пророщеному вигляді (гідропонна зелень).

Крупа дається тваринам як в сухому вигляді (птахам), так і у вигляді каш (приматам, лабораторним тваринам, птахам). Для покращення смакових властивостей, в каші для годівлі приматів додавалися мед та варення, а для лабораторних тварин – молоко.

Для приматів, папуг, гризунів в раціонах обов'язково присутні горіхи (грецький горіх, арахіс) та сухофрукти (родзинки, курага, фініки, вишня, яблуко).

З переліку специфічних кормів використовували гуарову камідь (приматам), сіль-лизунець з мікроелементами та вітамінами (копитним тваринам).

Науково-просвітницький відділ

Патій Мирослава

Зав. науково-просвітницького відділу

На фоні напруги, нестабільності і тривоги минув 2023 рік. Воєнні реалії наклали свій відбиток на все, що планувалось та втілювалось у життя. Враховуючи потреби сьогодення, були внесені корективи щодо проведення масових заходів, з'явилися екскурсії нового спрямування для військових, які знаходяться на реабілітації, дітей-сиріт, дітей ВПО із зони ведення бойових дій, поглибилася співпраця з Асоціацією зоопарків України (АЗУ), а саме – участь в науковій роботі.

Протягом року робота відділу була зосереджена в таких напрямках:

- 1) організація масових заходів, акцій для відпочинку і проведення вільного часу для широкого загалу відвідувачів установи;
- 2) здійснення оглядових, тематичних, комбінованих екскурсій для найрізноманітніших категорій їх учасників;
- 3) підготовка та проведення показових годівель тварин, збагачення середовища їх мешкання;
- 4) поширення важливих новин, цікавих подій та вагомих питань із повсякденного життя установи, відеоролики та світлини, історії, факти про мешканців зоопарку, а також флори й фауни в цілому на офіційному сайті та інтернет ресурсах закладу (соціальних мережах «Facebook», «Instagram»);
- 5) взаємодія із ЗМІ шляхом висвітлення нагальних проблем закладу, щоденних турбот, особливих моментів з життя тварин;
- 6) оформлення макетів, виготовлення поліграфічної продукції для всебічної взаємодії з відвідувачами, а також розповсюдження відомостей про зоопарк;
- 7) участь в онлайн семінарах і майстер-класі під егідою АЗУ, наукова робота над збором матеріалів та комплектацією збірників I та II онлайн-семінарів під егідою АЗУ;
- 8) розповсюдження інформації щодо благодійної Програми опіки над тваринами з метою залучення нових учасників;
- 9) створення сезонних фотозон, облаштування місць для відпочинку гостей, прикрашання території зоопарку різноманітними декоративними виробами, художнє оформлення помешкань тварин, дитячого майданчика;
- 10) поповнення колекції архіву зоопарку фото- та відео- матеріалами.

Тематичні заходи та акції.

Для популяризації зоопарку, як зоозахисної установи, та задля культурного відпочинку гостей - в закладі щорічно відбуваються різного роду заходи, події, проводяться святкові акції, які дозволяють гостям скористатись цікавими пропозиціями і завітати в зоопарк за пільговою вартістю. Дійства дають змогу присутнім насолодитись легкою, святковою атмосферою, отримати неповторні враження, побачити щось

нове, цікаве, дізнатись більше про тварин та природу в цілому, спробувати частування, які готують працівники, взяти участь у майстер-класах чи вікторинах. Кількість присутніх та позитивні відгуки від гостей є найкращим показником популярності зоопарку. Зважаючи, що у військовий час кількість містян продовжує збільшуватись за рахунок вимушено переміщених осіб (ВПО), тому зростає частка відвідувачів, які лише знайомляться із закладом, але вже встигли його полюбити, стали частими гостями, і захоплено відгукуються про побачене та почуте.

Завдяки мужності та незламній позиції ЗСУ, а також – підтримування безпечної ситуації в місті та області, в 2023 році з'явилась можливість проведення масових заходів. Було проведено такі дійства:

- 1) День тапіра - 30 квітня;
- 2) урочисте відкриття пам'ятного знаку тваринам, які загинули через війну – 24 травня;
- 3) День черепахи - 28 травня;
- 4) День захисту дітей - 1 червня;
- 5) День копитних тварин - 7 червня;
- 6) День домашніх тварин - 18 червня;
- 7) День народження тапіра - 28 липня;
- 8) Тиждень зоокіпера – 18 та 20 липня;
- 9) День котячих тварин - 6 серпня;
- 10) участь в заході до дня міста «В обіймах Рівного» - 27 серпня;
- 11) «Рукокрилі: правда і міфи» (еколого-освітній захід) - 16 вересня;
- 12) Гарбузовий фестиваль - 8 жовтня;
- 13) День опікуна - 8 грудня;
- 14) «Резиденція Святого Миколая» - з 5 по 9 грудня.

Припала до вподоби населенню й нова оригінальна акція «Ювілейний відвідувач зоопарку»: працівники закладу відзначали пам'ятними сувенірами на згадку тих гостей, які купили квиток в зоопарк, і він виявився «ювілейним» (за веденням підрахунку від початку року). Таким чином привітали «тисячного», «п'яти», «десяти», «двадцяти» та «стотисячного» відвідувача. Також відбулися акції до Дня Св. Валентина та День вишиванки».

До Всесвітнього дня тапіра був приурочений захід День тапіра в зоопарку. Відвідувачі взяли участь в майстер-класах по виготовленню засобів для збагачення середовища, приготуванні смаколиків для пари тапірів. А показова годівля з дивовижними фактами про тварин та вікторина з призами залишили чимало позитивних вражень для учасників.

Активним, насиченим, пізнавальним і творчим став для гостей закладу День черепахи. Кожен бажаючий мав змогу навчитися основ догляду за черепахами, взяти участь в їх купанні та частуванні, показових

годівлях, черепаших перегонах й інших цікавинках. Багато нового досвіду, знань і заохочувальних подарунків здобули учасники дійства.

Яскравою хвилиною позитиву, дитячих посмішок, радості, сюрпризів промайнув «День захисту дітей». Ігри, веселощі, конкурси та призи, багато солодошів і морозива отримали дітки цього дня в зоопарку.

Довгоочікуваним для постійних гостей стало проведення заходу «Тиждень зоопера». Чимало людей хочуть відвідати його, щоб спробувати себе в ролі працівників зоопарку, поспілкуватись ближче з тваринками, отримати нові знання, навички, дізнатись секрети утримання та догляду за звірями, а ще - скористатись унікальною можливістю побувати у різних куточках та приміщеннях зоопарку, куди не ступає нога звичайного відвідувача. Учасники виявили неабиякі здібності, таланти, творчі вміння та кмітливість у виконанні завдань, які працівники поставили перед ними.

День котячих тварин – традиційний масовий захід для відвідувачів, на освітньо-пізнавальну тематику. Усі бажаючі мали змогу відвідати показові годівлі та збагачення середовища котячих тварин, отримати заряд позитиву, спостерігаючи за їхньою грайливою поведінкою, послуhati розповіді, дізнатись про застосування різних цікавинок в догляді за мешканцями зоопарку, позмагатися за призи у вікторині.

До дня міста був організований святковий захід «В обіймах Рівного». Працівники зоопарку прийняли участь у святі та облаштували "Галявину природи" на території Рівненського обласного краєзнавчого музею, де проводилось дійство. Виставка яєць, декілька представників тваринного світу, які мешкають в Екзотаріумі, цікаві історії від працівників, інформаційні брошури про зоопарк та його діяльність викликали неабиякий інтерес в населення, і додали заходу своєрідної атмосфери.

Широко відоме щорічне дійство «Ніч кажанів» цього року набуло еколого-освітнього змісту, і відбулося під назвою – «Рукокрилі: правда і міфи» - присвячене темі захисту кажанів, розвінчання таємниць, страхів та фобій про шкоду від них. Гості знайомились ближче із загадковим світом цих нічних ссавців: відвідували показові годівлі нільських криланів, слухали розповіді про їхні особливості, набували знань і досвіду доглядаючи за рукокрилими реабілітаційного центру зоопарку, переглядали документальні ролики про життя кажанів, брали участь в розвішуванні будиночків для них, проявляли свої знання у вікторині, здобуваючи оригінальні нагороди.

Одне із найяскравіших свят осені – Гарбузовий фестиваль, на якому завжди панують особливі нотки гармонії та позитиву. Цьогорічне свято було пронизане неймовірною атмосферою осіннього затишку, сонця, виступи народних колективів дарували святковий настрій, а солодкі

гарбузові ласощі, якими пригощали працівники зоопарку, не залишили байдужими нікого з гостей.

Наприкінці року для наймолодших відвідувачів відкрила свої двері "Резиденція Святого Миколая". Цей захід завжди чекають, він є загальновідомим, тому навіть на фоні військових баталій було вирішено дати діткам можливість отримати порцію позитивних вражень. Свято провели з дотриманням усіх норм безпеки. Радість казки, ігри та веселощі, маса сюрпризів, подарунків і щирий дитячий сміх панували в зоопарку в цей час.

Показові годівлі.

Збагачення середовища мешкання тварин.

Протягом року гості зоопарку мають нагоду завітати на показові годівлі тварин, які супроводжуються розповідями працівників. Зазвичай, інформаційний анонс про заплановані показові годівлі розміщено на Інтернет ресурсах закладу (на офіційному сайті Рівненського зоопарку, сторінках Facebook, Instagram), а також – на касі при вході. Також показові годівлі можна відвідати й на інших масових заходах чи екскурсіях, присвячених темі природи та захисту тварин.

Відвідувачі цілими родинами охоче приходять на такого роду події. Це чудова можливість отримати більше знань про мешканців зоопарку, їхні цікаві звички, раціон годування та улюблені ласощі, незвичайні факти життя в природі, помилуватися кумедною поведінкою звірів, а також погодувати представників деяких видів під наглядом робітників зоопарку. Діти вчаться любити тварин, природу, розуміти їхні потреби і захищати їх в майбутньому. Адже, разом із можливістю пізнавати, як дбати про братів наших менших, люди також повинні запам'ятати правила поведінки з тваринами в зоопарку, й головне – не робити спроб погодувати їх самотужки. Про цю проблему та її сумні наслідки працівники зазначають щоразу, коли проводиться подібного роду заходи, просять гостей не бути байдужими й зробити зауваження чи покликати когось із персоналу закладу, якщо вони стали свідками годівлі тварин. Адже, проблеми з травленням, хвороби та, нерідко, смертність – те, що чекає мешканців зоопарку після проявів «щедрості» відвідувачів.

Загалом цього року для гостей зоопарку було проведено 110 показових годівель таких видів тварин: піраній звичайних, паку чорних, скатів моторо, варана водяного, лемурів котячих, лемурів варі чорно-білих, тамарина імператорського, кайманів крокодилових, мармозеток карликових, тамаринів червоноруких, тамаринів едипових, криланів нільських, потто звичайних, пак, кінкажу, лінивців двопалих, сурікат, дикобраза чіпкохвостого, пеліканів рожевих, тапірів рівнинних, альпак, нанду, мар патагонських, гуанако, лам, каракала, сервалів, саймірі білячих, овець домашніх, кіз валійських чорношиїх, кіз нігерійських

карликових, тигрів амурських, пум, леопардів амурських, оленів шляхетних, овець камерунських, капуцинів бурих, павіанів анубісів, павіанів гамадрилів, мангобея чорного, мартишок зелених, журавлів вінценосних, худоби шотландської, ослів домашніх, антилоп гну, зебу, верблюдів двогорбих, носух звичайних, баранів гривистих, яків домашніх, левів африканських.

Задля активізації інстинктів й усунення можливих проявів стереотипної поведінки тварин в умовах неволі, здійснюється збагачення середовища їх мешкання. Це потрібні і важливі методи в догляді за тваринами, завдяки яким вони реалізують природні біологічні потреби через поведінку та реакції на зміни в навколишньому середовищі (зокрема, в місці проживання – вольєрі) з максимальною користю для себе. За допомогою різних предметів, запахів, кормів (поданих нестандартно, схованих, підвішених, принесених з вольєрів інших видів мешканців закладу), тваринам пропонуються варіанти проведення часу методом дослідження, полювання, добування їжі, енергійних рухів тощо. Збагачення працівники фільмують, роблять світлини для архіву закладу. Також ролики з кумедною та позитивною поведінкою тварин викладаються в соцмережах закладу, адже вони дуже подобаються користувачам мережі Інтернет.

Екскурсії.

Протягом року для населення надаються екскурсійні послуги. Прогулянки зоопарком в супроводі кваліфікованого гіда являються чудовим варіантом для культурного дозвілля, розширення світогляду, отримання гами вражень та відчуттів, набуття нових знань для відвідувачів зоопарку. Рівненський зоопарк може запропонувати відвідувачам екскурсії найрізноманітніших напрямків: оглядові, тематичні, комбіновані. Зазвичай, загальний огляд колекції замовляють вчителі шкіл для учнів різної вікової категорії. Такі прогулянки також є доволі популярними серед груп гостей з різних куточків країни, які бувають проїздом. Цей рік не став винятком, і переважну кількість серед проведених екскурсій становили колективні мандрівки для школярів різної вікової категорії, та для збірних груп дорослих учасників. Екскурсії на різноманітну тематику проводяться в закладі під час масових заходів, тематичних днів, більш детальніше присвячених певним видам тварин, їх захисту. Так, протягом сезону, гості зоопарку могли доєднатись до прогулянок в супроводі екскурсовода, завітавши на такі заходи, як: «День тапіра», «День черепахи», «День копитних тварин», «День домашніх тварин» тощо.

Користуються значним попитом і комбіновані екскурсії, насичені різноплановими подіями та дослідницькими завданнями для учасників, які стосуються мешканців закладу, аспектів роботи працівників зоопарку.

Влітку відбувся захід «Тиждень зоопіпера» з циклом розгорнутих розповідей про щоденний догляд кіперів за тваринами, його особливості. Для звичайних містян – це ковток знань, цікавинок та незабутніх емоцій.

На благодійній основі працівниками відділу здійснювались екскурсії для діток ВПО, дітей загиблих воїнів, дітей-сиріт, дітей з будинків сімейного типу (приймних, патронатних, опікунських сімей), відвідувачів з особливими потребами тощо. Було започатковано екскурсії - прогулянки для воїнів, які перебувають на реабілітації в госпіталях та лікарнях.

Загалом, за поточний рік було проведено 41 оглядову екскурсію для відвідувачів зоопарку (з них 20 на благодійній основі).

Поліграфія.

Необхідним важелем комунікації між зоопарком та відвідувачами слугує поліграфічна продукція. Вона виконує роль інформаційного носія для передачі необхідних відомостей, реклами закладу, а також виконує роль помічника в роботі для працівників установи.

Починаючи від входу, а також по всій території зоопарку розміщено значну кількість інформаційних стендів, вказівників, табличок, правил поведінки, які зустрічають пересічних відвідувачів. За їх допомогою гості дізнаються важливі аспекти правил безпеки, мають змогу краще орієнтуватись, як дістатись різних куточків зоопарку, пізнають цікаві факти про світ тварин тощо.

Упродовж року відділ займався розробкою дизайнів, макетів, друком поліграфічної продукції (банерів, стендів, табличок, вказівників), оформленням, комплектацією збірників наукових статей, річних звітів, календарів.

Для усунення скупчення відвідувачів біля кас, з'явилась нова переносна афіша «Електронний квиток» з алгоритмом дій його придбання. При в'їзді встановили нову скульптуру динозавра із вказівником розміщення «ДиноПарку» (розробленим та надрукованим працівниками відділу). Оновлено щорічний стенд «Доходи та видатки», «Правила поведінки зоопарку», а також – здійснено заміну 60 інформаційних табличок (про мешканців закладу, правил безпечного поводження з ними, появу нових опікунів над тваринами).

Для участі в міському ввечірньому заході «В обіймах Рівного» надруковано банер «Рівненський зоопарк: навколо світу за один день». Також друкувались різноманітна продукція для внутрішнього використання: річні звіти, збірники наукових статей, запрошення на безоплатне відвідування зоопарку та Екзотаріума для відвідувачів, футболки й головні убори з логотипом для працівників, відомості на видачу кормів, конверти для надсилання листів, подарункові еко-сумки (шопери) з логотипом закладу тощо.

Художньо-естетичне оформлення.

Затишком, гармонією та довершеністю творчих доробків сповнений зоопарк будь-якої пори року. Задля доповнення природної краси, створюються елементи декоративного мистецтва, які надають особливих акцентів закладу, його паркової території, місць відпочинку. Надзвичайно приваблюють гостей різноманітні елементи оздоблення, скульптурні рельєфи, візерунки, яскраво прикрашені локації для креативних знімків (фотозони), що підкреслюють тематику та стиль зоопарку. Для їх виготовлення використовуються предмети з природних матеріалів (дерева, глини, каменю). Для створення художніх композицій також застосовуються тканини (текстиль, мішковина) та вироби з неї, солома, мотузки джутові тощо.

Відвідувачі із задоволенням діляться світлинами з відвідин зоопарку, відмічаючи щось нове й оригінальне, залишають коментарі, дякуючи за доглянуту територію, продумані та комфортні місця відпочинку.

2023 рік був доволі плідним та насиченим у втіленні творчих ідей.

Силами відділу було виконано:

- сезонні фотозони задля колоритної атмосфери у закладі;
- дерев'яні картини із зображенням кумедних звірят;
- оздоблення візерунками ангару для сіна, нового зимового павільйону для африканських приматів;
- стилізовані рибки з декоративної глини, розфарбовані в яскраві кольори, які прикрасили зал морських акваріумів в Екзотаріумі;
- оформлення дитячих ігрових будиночків (фарбування, прикрашання доробками із намальованими тваринами);
- кольорові бедрики з дерева для декорування дитячого майданчика;
- розпис орнаментами страусиних яєць для великодніх фотозон, створення підвісних писанок-прикрас з метою святкового оформлення території зоопарку;
- об'ємні пазли з пінопласту та настільні дитячі ігри на експозицію «Бабусине подвір'я»;
- «гарбузова» фотозона з отворами для обличчя;
- нанесення малюнків та орнаментів в африканському стилі на природні декоративні елементи, розміщення їх по території закладу;
- виготовлено ряд декоративних елементів для оздоблення зоопарку під час осінньо-зимових масових заходів (колекція текстильних гарбузів, кошик різнобарвних соснових шишок, рослинні вінки для фотозон, подарункові картонні коробки зі стрічками, новорічні ельфи для інтер'єру тощо).

Зв'язки із засобами масової інформації.

Між соціумом та зоопарком посередником поширення важливої інформації завжди виступають мас-медіа. Їхня роль вагома в повсякденному житті закладу, сприяє піднесенню його престижу, допомагає оперативно передавати новини, що стосуються значущих подій та проблем, ділитися позитивом, планами на майбутнє. Співпраця закладу із пресою дає змогу в разі необхідності звертатися за допомогою до населення, формувати позитивне ставлення до мешканців зоопарку, його роботи, внеску працівників, пізнавати цінність природи, виховувати в людей прагнення берегти її. Адже ЗМІ мають значні технічні можливості, спроможність впливати на почуття й свідомість громадськості, збирати необмежену кількість аудиторії.

За минулий рік журналісти неодноразово записували відеосюжети в зоопарку, активно реагуючи на запрошення працівників, а також – на анонси запланованих подій. Найчастіше користувалась попитом тематика догляду за евакуйованими тваринами із зон бойових дій, які проживають в закладі, яскраві масові заходи та акції, життя мешканців зоопарку в різні пори року, організовані поїздки до зоопарку для дітей зі Сходу, екскурсії та зустрічі з військовослужбовцями, що знаходяться на реабілітації в лікарнях та шпиталях міста тощо.

Завдяки постійній взаємодії з пресою, і поширення новин про заклад, його цікавинки та роботу, зоопарк перебуває «на слуху» в населення, не втрачає своїх пріоритетних позицій, як один із найкращих варіантів вдалого та гармонійного відпочинку в місті.

Опікунство.

Програма опіки над тваринами діє в Рівненському зоопарку вже майже 10 років. Кожен відвідувач може стати її учасником, і згідно своїх можливостей допомагати обраному виду. Фінансова підтримка небайдужих громадян допомагає зоопарку реалізувати для мешканців закладу поліпшення умов їх утримання, збагачений раціон харчування, ветеринарного обслуговування.

Благодійна діяльність приваблює гостей, адже таким чином вони реалізують свої прагнення берегти світ природи, зокрема, усіх представників тваринного світу Рівненського зоопарку. Опікуни отримують масу позитивних вражень та емоцій, відвідуючи вихованців та спілкуючись із ними, фільмують ці зустрічі, викладають в соцмережі емоційно позитивні пости, беруть доволі активну участь в житті підопічних (заходи із збагачення середовища, відзначенні дня народження особини чи міжнародного дня даного виду тварин в Рівненському зоопарку).

Опіка над тваринами здійснюється шляхом надання безповоротної фінансової допомоги конкретній тварині на підставі Договору. Вартість

внеску опікуна ґрунтується на вартості добового раціону конкретного виду тварин. Перелік звірів, які ще не мають опікуна вказано на сайті Рівненського зоопарку: www.zoopark.rv.ua (розділ: «Проекти»_ «Тварини для опіки»). Зі свого боку, Рівненський зоопарк займається висвітленням даної доброї справи на власному сайті та у соцмережах, виготовляє та розміщує інформаційну табличку про конкретну особу та її благодійну діяльність на вольєрі обраного виду тварин. Це є чудовим PR-ходом у просуванні й піднятті іміджу для фізичних і юридичних осіб, а також – зацікавлення й активних кроків від гостей закладу – потенційних майбутніх опікунів.

Війна не стала перепорою, діючі опікуни продовжили співпрацю із закладом, і також з'явилися нові імена. В 2023 році учасниками Програми опіки над тваринами стали 11 фізичних та 7 юридичних осіб – це навіть більша кількість, ніж за минулий період. Своїх опікунів знайшли такі види тварин: осел домашній, дикобраз чіпкохвостий, броненосець шаровидний, капібара, кінь Пржевальського, леопард амурський, гібони білорукі, лінивці двопалі, олені шляхетні, кролики декоративні, єноти-полоскуни, павіани гамадрили, саймірі звичайні, тамарини едіпові, тамарини імператорські, журавлі вінценосні, мари патагонські, сервали.

Наприкінці року відбулася емоційно тепла зустріч з благодійниками – День опікуна, яка стала свого роду підсумком пройденого періоду, та особливою нагодою подякувати учасникам Програми опікунства за підтримку зоопарку в непрості часи. Опікунів відзначили пам'ятними сертифікатами і подарунками на згадку.

Зоопарк в мережі.

В останнє десятиліття людство стрімко занурилось в освоєння соціальних мереж, які стали незамінними компонентами щоденного життя. Популярність соцмереж є цілком зрозумілою, адже вони дозволяють миттєво отримувати актуальні новини, бути в курсі останніх подій та залишатися на зв'язку із потрібними людьми, оминаючи відстань і перешкоди.

Рівненський зоопарк широко користується мережею Інтернет для взаємодії із громадськістю шляхом публікації актуальних змін в роботі закладу, нових подій, анонсів майбутніх заходів, вирішення різного роду питань, пропагування захисту тваринного світу (зокрема, мешканців закладу), викладення розважального контенту (пізнавальні загадки, конкурси, завдання для перевірки власних знань, вікторини тощо). Важливою є можливість зробити заклики до відвідувачів від установи із важливим проханням про допомогу, чи цікавою пропозицією співпраці.

Вони завжди мають зворотну відповідь від аудиторії, активну позицію з пропозиціями і допомогою, що свідчить про довіру й небайдуже ставлення користувачів до зоопарку.

Для якісної і всебічної комунікації закладу з населенням, інструментами інформування Рівненського зоопарку виступають: його офіційний сайт, сторінки Facebook та Instagram:

www.zoopark.rv.ua www.instagram.com/zooparkrivne www.facebook.com/Rivnezoo

Уся необхідна інформація, яка може бути корисною і цікавою для відвідувачів, зібрана на сайті установи, й представлена в загальному доступі: вартість послуг, графік роботи, правила поведінки, контакти для зв'язку, заплановані заходи й події, наукові статті, Програма опіки над тваринами, вакансії зоопарку тощо. Дані завжди актуальні, постійно оновлюються. Сайт підлягає поступовому внесенню конструктивних змін і коректив щодо розміщення, групування відомостей про заклад, для зручності користування відвідувачами, і відповідності новим вимогам часу.

Завдяки соціальній мережі Facebook, зоопарк публікує інформаційний, просвітницький та розважальний контент для аудиторії. Відвідавши сторінку, або переглянувши стрічку новин, користувач може ознайомитись з будь-якими змінами в роботі чи вартості вхідних квитків закладу, щоденними новинами, акційними пропозиціями, сповіщенням про заплановані заходи й події.

Протягом року на сторінці викладались щоденні події (благодійна підтримка закладу від Європи, майбутні заходи та фото звіти з їх проведення, анонси показових годівель, народження потомства у тварин, екскурсії з воїнами, що знаходяться на реабілітації тощо), пізнавальні відомості про мешканців зоопарку, природу в цілому, кумедні світлини й відеоролики щодо особливостей поведінки, інстинктів і звичного життя тварин, різноманітні конкурси й завдання на кмітливість, дотепність, винахідливість серед підписників сторінки зоопарку (що надають сторінці різнопланового, легкого й цікавого змісту). Новим цікавим досвідом стали прямі трансляції із дійств, що проводились в зоопарку.

Читачі полюбляють соцмережі за зворотній зв'язок, можливість висловлювати свою позицію, писати повідомлення, ставити питання й швидко отримати відповіді на них з першоджерел, не виходячи з дому, висловлювати думку щодо закладу, його позитиву чи недоліків, залишати ідеї з пропозиціями щодо покращення обслуговування, коментувати дописи, які сподобались і викликали гарні емоції, поширювати їх. Аналізуючи статистичні дані за минулі роки, можна з упевненістю сказати, що сторінка Facebook Рівненського зоопарку продовжує розвиватись, постійно нарощує оберти популярності, зростає активність користувачів, збільшується кількість користувачів: 11 тис. осіб (на 01.01.2024 р.), для порівняння - 9,8 тис. осіб (на 01.01.2023 р.), - 8,4 тис. осіб (на початку 2022 р.), - 7,1 тис. осіб (2020 р.), - 5,6 тис. осіб (2019 р.).

Чисельність користувачів, які вподобали сторінку зоопарку становить 9,1 тис. осіб (8,4 тис. осіб в 2022 р.; 7,3 тис. осіб в 2021 р.).

Актуальність інформації, прозорість діяльності зоопарку, швидка реакція працівників на запити та повідомлення користувачів, лояльність і коректне ставлення до них, наповнення сторінки достовірною інформацією, якісним яскравим контентом – все це є важливими елементами, що сприяють розширенню аудиторії, приєднання нових підписників - нових потенційних відвідувачів та можливості збільшення попиту на послуги зоопарку в цілому.

Instagram аккаунт зоопарку – це свого роду міні-щоденник закладу із викладенням цікавого, пізнавально – розважального контенту зі світу тварин і природи. Також сторінка має інформаційні блоки, які цікавлять соціум (години роботи установи, вартість послуг тощо). Навіть на відстані користувачі можуть бачити, що відбувається сьогодні в зоопарку завдяки поширенню працівниками моментальних світлин або коротких відео, які швидко зникають (сторіс). Зазвичай, читачі виявляють свої симпатії емоційними реакціями та вподобайками. Публікуються різного роду дописи про життя тварин, їх захисту і збереження, цікаві факти, афіші майбутніх подій, відеоролики, як із кумедними улюбленцями публіки, так і пізнавального, природоохоронного змісту. Систематично викладаються тестові завдання з варіантами відповідей для відвідувачів, перевірити свою ерудицію читачі можуть і за допомогою вікторин, також проводяться анкетування, опитування щодо визначення інтересів користувачів та підбору пріоритетної інформації на майбутнє.

За рік до зоопарку в Instagram долучились нові користувачі: на початок 2024 р. їхня кількість становила 5606 осіб (на 01.01.2023 р. - 4626 осіб; в 2021 р. – 3492 осіб, в 2020 р. – 1804). Статистичні показники дають змогу оцінити, наскільки відбувається потенційний розвиток, сторінка має своїх поціновувачів, люди активно діляться дописами зоопарку, відмічають його у своїх постах, додаються нові підписники, відбувається жвава взаємодія й спілкування з читачами щодо питань годин роботи установи та вартості квитків, догляду за тваринами, консультації з правил поведінки й порятунку мешканців дикої природи, ідей та пропозицій щодо вдосконалення роботи закладу.

Для отримання продуктивних результатів, на майбутнє планується здійснити реорганізацію офіційного сайту зоопарку, надати йому нового стилю і зручності в користуванні, наповнювати сторінки соцмереж мотивуючими публікаціями про життя зоопарку на цікаві й актуальні теми, організовувати змагання та оригінальні конкурси для активізації й розваги читачів, пропагувати тему захисту тварин, виховувати в соціумі розумне ставлення до природи, її мешканців і ресурсів, створювати короткометражні відео (рілс) для популяризації та збільшення рейтингу соцмереж зоопарку, застосовувати привабливі світлини для якісного

візуального контенту, використовувати публікації, що залучають підписників до спілкування, обміном ідеями, пости-опитування, голосування, відновити рубрику «Тварина тижня», а також, започаткувати кілька нових – наприклад, про цікаві факти в світі природи.

Наукова робота.

Разом з іншими працівниками закладу, відділ долучився до онлайн семінарів та майстер-класу, започаткованих АЗУ. Семінари відбувалися через Zoom (програму для організації відеоконференцій, з можливістю до 500 осіб підключень одночасно). Протягом року кожен відео зустріч проводив один із зоопарків, які входять до Асоціації – Черкаський, Луцький, Одеський, БІОН Тераріум Центр, а також – Рівненський зоопарк. По перших двох онлайн-семінарах здійснювався збір інформації, комплектація, підготовка електронних варіантів збірників статей, також друк кількох примірників для внутрішнього користування.

Новим досвідом та джерелом пізнавальної інформації став майстер клас із комплексного планування експозицій у зоопарках, проведений восени Томіславом Крижманичем (викладачем Загребського зоопарку, заступником голови Комітету з природоохоронної освіти) та Уляною Каляжни (куратором відділу приматів та дрібних ссавців, адміністратором зоопарку м. Лодзь). Кількість учасників сягнула понад 50 осіб, серед яких були працівники зоопарків членів АЗУ, представники різних зоопарків країни, поціновувачі природи і зоопарківської справи в цілому.

Марина Павлюченко зараз
тут: **Рівненський зоопарк.**

2 серп. 2023 р. · Rivne · 🌐

Завдяки співпраці центру розвитку здоров'я дитини [klein_rivne](#) та ГО [Всеукраїнське об'єднання переселенців](#) минулого тижня більше 70 батьків з дітьми з різних куточків України змогли насолодитися красою Рівненського зоопарку.

Багато хто був вперше в зоопарку. Отримали велике задоволення, гарний настрій, яскраві емоції та враження.

[Рівненський зоопарк](#) вважають візитівкою міста. З кожним роком зоопарк стає все краще і краще. Щиро дякуємо колективу і керівництву зоопарку за те, що вкладаєте душу в свою роботу!

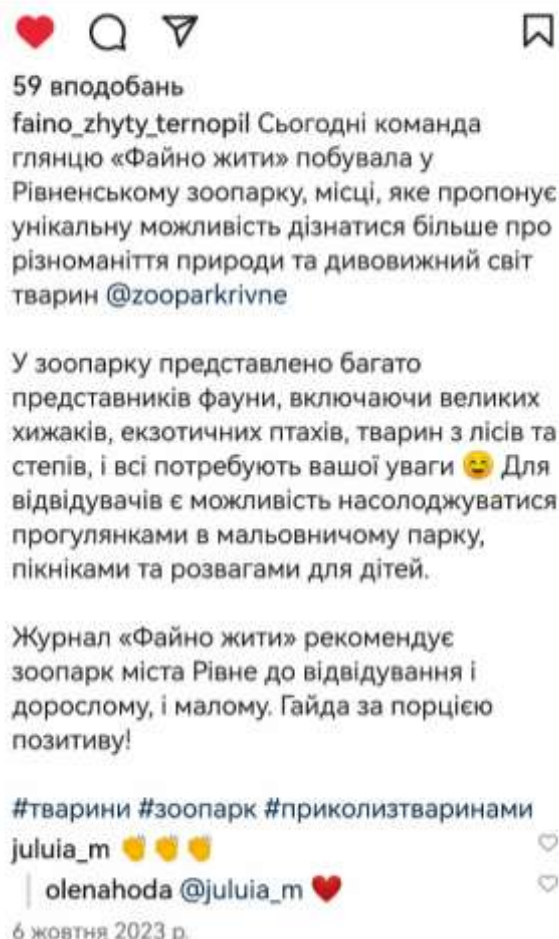
P.S. Була цього року у зоопарку у Варшаві. Скажу, що Рівненський зоопарк мені подобається значно більше!)

Хто ще не був цього року, обов'язково сходіть)

👍❤️🥳 92

4 коментарі · 4 поширення

Господарська частина

Якубець Віталій Заст.директора по господарській частині

Протягом 2023 року на території зоопарку здійснювалися ремонтно-будівельні роботи, спрямовані на розширення експозиції, покращення умов утримання тварин, благоустрій території, забезпечення безперебійного функціонування систем обігріву, енергозабезпечення.

За рахунок власних коштів, залучаючи до робіт, як підрядників, так і власну ремонтно-будівельну бригаду, були проведені такі будівельні роботи:

- завершене будівництво зимового приміщення та одного з двох запланованих вуличних вигулів комплексу для африканських приматів. В приміщеннях встановлена система кондиціонування та обігріву;
- проведена реконструкція вольєру хижих птахів (повністю замінено дерев'яний каркас вольєру на металевий, закріплена нова сітка);
- зведено дерев'яний будинок у вольєрі павичів;
- створено новий вуличний вигул для капібар;
- зведено дерев'яний оглядовий майданчик з дахом для відвідувачів біля оглядового вікна будинку марабу африканських;
- зроблено декоративну огорожу з м'якої риболовної сітки вздовж нової доріжки біля комплексу для африканських приматів та біля озера;
- встановлено систему кондиціонування повітря та обігріву в зимовому будинку марабу африканських;
- розпочато будівництво приміщення для утримання африканських копитних тварин, згідно проектно-кошторисної документації. Повністю зведено приміщення, влаштований та утеплений дах з метало профілю, встановлені металопластикові вікна та двері, зведені внутрішні перегородки та, укріплені металом, дерев'яні двері, як внутрішні, так і для виходу тварин у вуличний вигул, зроблені електромонтажні роботи та монтаж обігріву. На наступний рік планується проведення зовнішніх фасадних робіт та благоустрій прилеглої території.

Зусиллями ремонтно-будівельної бригади були проведені ремонти:

- внутрішнього приміщення будинку папуг (утеплення стін, стелі, встановлення метало пластикових дверей);
- частини вольєру вовків (перегонної клітки);
- вуличного вигулу для коней.

З ініціативи Групи Смарт, повністю за кошт компанії, на карантинній території зоопарку був побудований вольєр для утримання дикобразів індійських, які були евакуйовані з Фельдман Екопарку.

З метою покращення стану експозиційних доріжок на території зоопарку був проведений капітальний ремонт (відновлення) елементів благоустрою, а саме ремонт доріжок в експозиційній зоні, вкладання бруківки в місцях, де було ґрунтове покриття, заміна поребриків, створення систем відведення дощових вод. Загальна сума за виконані роботи 1461117,69 грн.

Крім того, працівники господарчої частини були задіяні в аварійно-ремонтних роботах в кожному відділі зоопарку (оновлення декорацій у вольєрах, дрібні ремонти шибєрів, огорож, годівниць тощо). Працівниками проводились роботи з енергозбереження, заміна ламп, утеплення приміщень для утримання тварин, дрібний ремонт електричних мереж, водопроводу, каналізації, проводився постійний контроль та догляд за обладнанням.

В 2023 році Європейською асоціацією зоопарків та акваріумів (EAZA) була передана стаціонарна дизельна електростанція потужністю 80кВт, яка дає змогу повністю забезпечити електроенергією весь зоопарк, навіть в зимовий період. Була виготовлена проектно-кошторисна документація на встановлення генератора та його підключення та проведені всі необхідні роботи по установці пристрою, за погодженням з Рівненською міською дільницею ПрАТ «Рівнеобленерго».

Приватне підприємство «Ефорт-Гарант-28» за власний кошт до існуючої в зоопарку системи спостережень встановила додатково ще 18 камер спостережень, які дають змогу охопити значну територію зоопарку. Крім того, була встановлена «тривожна кнопка», яка під'єднана до служби охорони. З підприємством заключний договір про обслуговування даного обладнання.

Для забезпечення роботи твердопаливних котлів проводили заготівлю дров для подальшого використання їх для опалення приміщень.

Садово-паркові роботи та озеленення території.

Протягом поточного року працівниками господарської частини проводились роботи по благоустрою та підтриманню належного стану території зоопарку, прибирання алей, зон відпочинку, висаження зелених насаджень та догляд за ними (косіння трави, підрізання кущів, прибирання аварійних дерев).

Рівненський зоологічний парк розміщений в мальовничому урочищі «Басівщина». Дана ділянка вирізняється цікавим ландшафтом з горбистим рельєфом, частиною природного лісу та залишками саду з фруктовими деревами.

За останніми підрахунками на території Рівненського зоологічного парку нараховується близько 100 видів дикоростучих деревних, чагарникових та трав'янистих рослин різних екологічних груп. На території зоопарку збережена невелика ділянка лісу з дубово-грабовими та осиково-вільховими фрагментами. Невеликий домішок становлять береза бородавчаста, ялина звичайна, сосна звичайна, черешня, вільха чорна. У чагарниковому ярусі зустрічаються бузина чорна, горобина, ліщина, глід, терен, бруслина європейська. Флористичне ядро трав'яного ярусу утворене характерними для лісової зони трав'янистими рослинами.

Велику територію зоопарку займають залишки старого плодово-ягідного саду, які потребують розчистки, санітарної обрізки та обробки.

Основною концепцією ландшафтного дизайну в Рівненському зоопарку є максимальне збереження та відтворення лісової частини. Однак внаслідок природного старіння лісового фонду, дії стихійних явищ (сильні вітри, налипання великої кількості мокрого снігу та обледеніння дерев), а також розширення експозиції зоопарку, спостерігається збідніння природного, як деревного, так і трав'янистого рослинного покриву. Багато старих дерев падають самі від старості чи слабкої кореневої системи, а деякі, які стоять сухі і становлять загрозу для вольєрів з тваринами або відвідувачів зоопарку, доводиться прибирати. Значна частина садово-паркових робіт пов'язана саме з санітарною чисткою деревних насаджень та прибиранням впалих дерев.

Велику частину паркової зони займає газон з природних трав'янистих рослин, який періодично, по мірі підростання трави, стрижуть газонокосарками.

В парковій зоні висаджується також декоративна трав'яниста рослинність, створюються квіткові клумби та композиції. Постійно проводиться догляд за ними, видалення бур'яну. Для розставлення яскравих акцентів, на території зоопарку розміщуються квіткові композиції в контейнерах. У 2023 році було закуплено підвісні кашпо з сурфінією (*Surfinia sp.*) – 4 шт. (на суму 760,00 грн.) та горщики з хризантемами (*Chrysanthemum sp.*) – 22 шт. (на суму 2192,00 грн.). Працівники проводили полив та догляд за контейнерними рослинами.

Надзвичайно привабливо виглядають в парковій зоні невеликі штучні водойми з відповідно підбраною рослинністю. У 2023 році провели ремонт однієї водойми, повністю замінили гідробар'єр, який був ушкоджений нутріями, які вільно пересуваються зоопарком. Були пересажені всі водяні трав'янисті рослини, а лілія водяна (*Nymphaea sp.*), гіацинт водяний (*Eichhornia crassipes*) перенесені в Екзотаріум на зимівлю.

Вздовж нової доріжки з бруківки, прокладеної в експозиції «Африканська савана», висаджені рододендрони (*Rhododendron sp.*) та міскантуси (*Miscanthus sp.*).

Систематично проводили обробку рослин фунгіцидами для захисту від різних хвороб, інсектицидами для захисту від шкідників, підживлення спеціальними добривами для хвойних, листяних, квітучих рослин. З цією метою використовували Супер гранули для клумби, Супер добриво для рослин на кислих ґрунтах, інсектицид СлизнеСТОП, гербіцид суцільної дії Федерал.

Охорона праці.

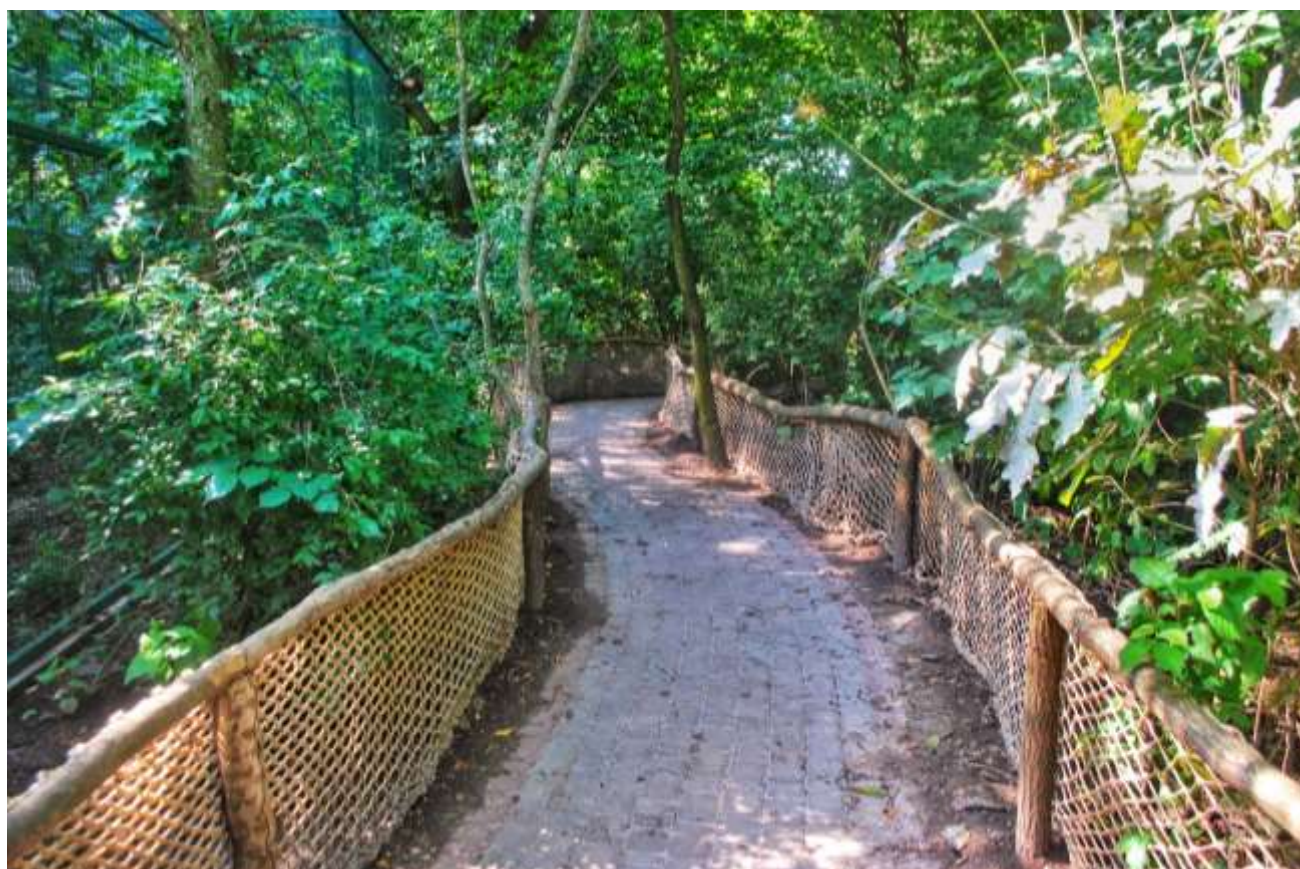
Для покращення умов та забезпечення безпеки праці, протягом 2023 року виконувалися такі заходи:

1. Регулярно проводиться комплексне обстеження обладнання та приладів, що використовуються в зоопарку, з метою встановлення їх відповідності з вимогами охорони праці.
2. Проведено технічне діагностування та перезарядку всіх видів вогнегасників.
3. Всіх працівників забезпечено необхідним спецодягом, спецвзуттям та засобами індивідуального захисту.
4. З працівниками проведено протипожежний інструктаж та необхідні інструктажі з охорони праці, навчання та перевірку знань працівників, що виконують роботи підвищеної небезпеки.
5. Структурні підрозділи установи забезпечено навчально-методичною літературою (журналами з охорони праці, правилами тощо).

Фінансово-економічний відділ

Ковальчук Олена
Головний бухгалтер

Надходження та використання коштів за 2023 рік

Надходження:

- Основний дохід (відвідування експозиції зоопарку та екзотаріуму)	- 18 338,4 тис. грн.
- Надходження від реалізації молодняка тварин	- 46,3 тис. грн.
- Пайова участь в утриманні об'єкту благоустрою	- 502,2 тис. грн.
- Інші надходження	- 296,6 тис. грн.
- Фінансування міського бюджету (поточні видатки)	- 6 500,0 тис. грн.
- Програма опіки над тваринами (фінансова допомога)	- 636,3 тис. грн.
- Фінансова допомога від EAZA	- 452,9 тис. грн.
РАЗОМ:	- 26 772,7 тис. грн.

Використання:

- Придбання кормів для годівлі тварин	- 4 685,8 тис. грн.
<i>з них за кошти місцевого бюджету</i>	- 1 446,0 тис. грн.
- Будівництво, реконструкція та поточний ремонт	- 3 309,8 тис. грн.
- Заробітна плата та нарахування	- 13 985,3 тис. грн.
<i>з них за кошти місцевого бюджету</i>	- 4 949,0 тис. грн.
- Витрати на утримання автопарку	- 384,9 тис. грн.
- Придбання обладнання, матеріалів та інвентарю	- 663,3 тис. грн.
- Послуги охорони	- 14,0 тис. грн.
- Оплата витрат на популяризацію закладу, рекламну, інформаційну та масово просвітницьку продукцію	- 1 32,3 тис. грн.
- Придбання ветеринарних препаратів, оплата послуг з дезінфекції та вет. досліджень	- 102,6 тис. грн.
- Оплата за електроенергію	- 1 336,9 тис. грн.
- Оплата за використаний природний газ	- 161,0 тис. грн.
<i>з них за кошти місцевого бюджету</i>	- 105,0 тис. грн.
- Оплата за телекомунікаційні послуги та пошти	- 29,7 тис. грн.
- Оплата за вивезення нечистот та водовідведення	- 210,9 тис. грн.
- Оплата послуг з доставки гуманітарних вантажів у зоопарку України	- 164,7 тис. грн.
- Відрядні витрати на перевезення гуманітарних вантажів	- 60,7 тис. грн.
- Витрати на охорону праці	- 190,2 тис. грн.
- Оплата членських внесків	- 70,0 тис. грн.
- Витрати на утримання громадських туалетів	- 131,1 тис. грн.
- Витрати на озеленення та посадковий матеріал	- 9,3 тис. грн.

- Обслуговування техніки та інвентарю, придбання витратних матеріалів
- Оплата ПДВ та інші податки
- Інші витрати

- 69,4 тис. грн.
- 670,1 тис. грн.
- 82,0 тис. грн.

РАЗОМ:

- 26 466,7 тис. грн.

Відвідування закладу

У 2023 році Рівненський зоопарк відвідало 198,6 тис. осіб.

З них на платній основі:

Дорослі	- 123,1 тис. осіб
з них на пільговій основі	- 9,9 тис. осіб
Діти	- 74,9 тис. осіб
Безкоштовні екскурсії	- 0,6 тис. осіб
з них вимушено переселені особи	- 0,5 тис. осіб

а також діти зростом до 1 метра відвідували експозицію безкоштовно і в загальну кількість не враховані.

Кількість відвідувачів у 2023 році Рівненського зоопарку в порівнянні з попередніми виглядає так:

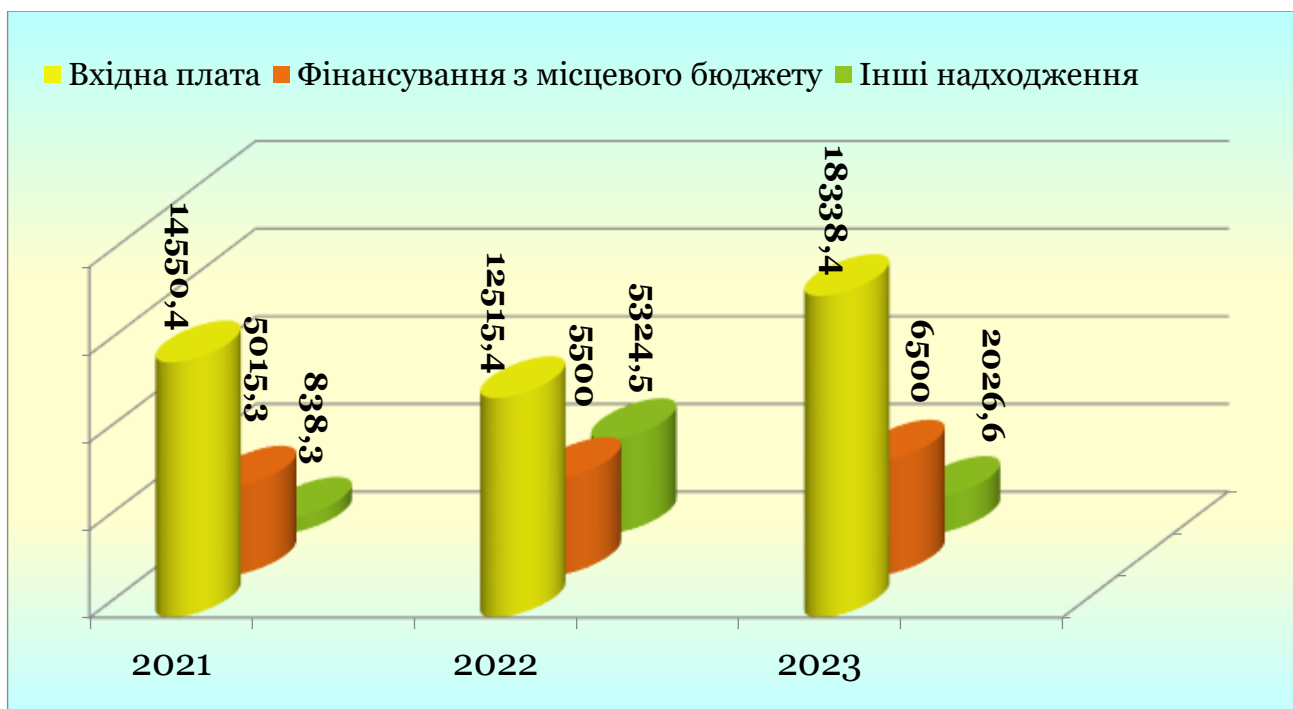
2019р.	196,2 тис. осіб
2020р.	117,2 тис. осіб
2021р.	201,1 тис. осіб
2022р.	139,4 тис. осіб
2023р.	198,6 тис. осіб

Екзотаріум та «Зал нічних тварин» відвідало – 26,7 тис. осіб, з них:

Дорослі	- 16,2 тис. осіб
Діти	- 10,5 тис. осіб
а також безкоштовно - діти до 1 метра зростом.	

Загальний аналіз фінансового стану

Фінансовий стан Рівненського зоопарку у 2023 році порівняно покращився. На цей фактор вплинуло збільшення кількості відвідувачів. Вагомою підтримкою стало збільшення на 1,0 млн. грн. (в порівнянні з минулим роком) фінансування з міського бюджету. Також протягом року заклад отримував грошову допомогу від Європейської Асоціації зоопарків та акваріумів (EAZA), що в загальному склала близько 0,5 млн. грн. Вагому частку благодійної допомоги (приблизно 0,6 млн. грн.), зоопарк отримав завдяки програмі опіки над тваринами.

Видатки у 2023 році також збільшились. Значно здорожчали корми, електроенергія, підвищився розмір мінімальної заробітної плати, що спричинило збільшення фонду оплати праці.

Дохід від продажу квитків (основний дохід) сезонний. В період з жовтня по березень відвідувачів мало, відповідно й грошові надходження зоопарку незначні, заклад існує за рахунок коштів заощаджених у попередньому році, та фінансовій підтримці з місцевого бюджету.

На початок 2023 року залишок коштів від власних надходжень становив - 6 266,6 тис. грн., що забезпечить існування зоопарку у січні – березні поточного року. Надходження за цей період склали – 3 579,7 тис. грн. (власні надходження – 925,8 тис. грн. та бюджетне фінансування – 2 653,9 тис. грн.). При цьому видатки за цей же період склали - 5 265,7 тис. грн.

На кінець 2023р. сума залишку на поточних рахунках становила 6 572,6 тис. грн. Завдяки цим коштам та фінансуванню з місцевого бюджету зоопарк буде забезпечувати свою діяльність до початку нового експозиційного сезону у 2024 році.

У зв'язку із сезонністю роботи закладу та нестабільним надходженням доходів, було прийнято Програму підтримки Рівненського зоологічного парку загальнодержавного значення на 2019-2023 роки (рішення сесії міської ради від 20.12.2018 № 5385), та погоджена Антимонопольним комітетом з кошторисом на покриття видатків 35 862,0 тис. грн. на п'ять років.

Фактично за 2019 - 2023 роки в період дії вищезгаданої Програми зоопарк отримав фінансування – 23 128,1 тис. грн., з них 2 628,1 тис. грн. - капітальні видатки.

Великою проблемою, як і раніше є оплата праці працівників бюджетної сфери, і безпосередньо працівників зоопарку. Наказом від 18.10.2005 №745 Про впорядкування умов оплати праці працівників культури на основі Єдиної тарифної сітки передбачено посадові оклади, які набагато нижчі від мінімальної заробітної плати прийнятої в Україні. Вкрай важко знайти робітника, а тим паче спеціаліста на заробітну плату, яка є набагато нижчою, ніж середня заробітна плата в країні. Тому установа, як і раніше, страждає через велику плинність кадрів (23 особи в рік). Проблемою залишається навчання й підготовка нових працівників та спеціалістів, що не гарантує утримання їх через невисоку зарплатню.

Річна середня облікова кількість штатних працівників за 2023 рік – 81 чол.

Середня заробітна плата штатних працівників у 2023 році складає - 11 494,1 грн.

Тендерні закупівлі 2023 р.

Бабюк Тетяна

Зав.відділу економіки планування та супроводження процедур

У 2023 році закупівлі Рівненським зоопарком здійснювалися на основі Постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року №1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні, та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування».

Закупівлі проводилися на авторизованому електронному майданчику **ZAKUPVLI.PRO**, шляхом застосування відкритих торгів з особливостями, через Прозоро Маркет шляхом запиту пропозиції постачальника, а також шляхом укладання прямих договорів з постачальниками у випадках, визначених Постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 року №1178 «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування».

Для харчування тварин згідно раціонів було закуплено корми для годівлі тварин по процедурі відкритих торгів а саме:

- м'ясо, печінку та серце яловичини;
- овочі та фрукти (буряк столовий, буряк кормовий, морква, гарбузи, кабачки капуста пекінська, банани, яблука, горіхи та сухофрукти);
- готові корми для тварин (суміш злаків гранула, суміш злаків кормосуміш, мюслі Лайт та Стандарт);
- корми для риб.

Після проведених аукціонів та розгляду тендерних пропозицій були уклали договори з постачальниками на суму 3 911 421 грн. 75 коп. Даний формат закупівлі дав можливість заощадити 698 612 грн. 25 коп.

Через Прозоро Маркет купували картоплю, м'ясні консерви для собак на загальну суму 213 605 грн. По данному виду закупівель заощадили 77 645 гривень. У зв'язку із відсутністю пропозицій у відкритих торгах на сіно, соломі, зелену масу, зернові культури (просо, пшениця, горох, овес, кукурудза), риби мороженої - торги не відбулися. Тому по даних видах кормів були підписані прямі договори з постачальниками.

Задля забезпечення комфортних умов проживання тварин, було розпочато будівництво нового великого приміщення для ватусі, на виконання будівельних робіт якого уклали прямий договір з підрядною організацією.

Для безперебійної роботи нашої установи було закуплено електроенергію, газове паливо (природний газ), послуги на вивезення твердих побутових відходів, послуги зі спорожнення вигрібних ям. Для виконання різних господарських потреб через Прозоро Маркет закупляли дизельне паливо та бензин.

Товари, роботи і послуги із загальною сумою до 100 000 грн. на рік були закуплені із внесенням звіту про договір щодо закупівель, який укладений без використання електронної системи закупівель.

Всі здійснені зоопарком закупівлі знаходяться у вільному доступі на майданчику **ZAKUPIVLI.PRO**.

zakupivli **pro**

Корм комбінований з суміші злаків (гранула) , корм комбінований з суміші злаків (кормосуміш) , м'ясо СТАНДАРТ, м'ясо Лайт, комбікорм для кролів, комбікорм для лабораторних тварин, жом буряковий гранульований, борошно люцерни сухе гранульоване(корма для тварин) (код ДК 021:2015 -15710000-8-готові корми для сільськогосподарських та інших тварин) Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-12-27-008294-a	466 310 грн з ПДВ	Оголошена: 27 груд 2023 14:37 Завершення періоду уточнень: 1 січ 00:00 ① Прийом пропозицій: 27 груд 2023 14:37 – 4 січ 00:00 ①	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?
Послуги з поводженням з побутовими відходами та вивозу рідких побутових відходів ДК 021:2015: 90460000-9 - Послуги зі спорожнення вигрібних ям і септиків Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-12-26-005212-a	127 872 грн з ПДВ	Оголошена: 26 груд 2023 11:52 Завершення періоду уточнень: 1 січ 00:00 ① Прийом пропозицій: 26 груд 2023 11:52 – 4 січ 00:00 ① Аукціон: 4 січ 14:23 📅 Додати до календаря	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?

За кодом ДК 021:2015 -15710000-8-готові корми для сільськогосподарських та інших тварин- пшаврус сукцій, мотиль морожений, артемія морожена, корм для риб Понд стикс (або еквівалент), корм для риб TetraMin Grisps (або еквівалент) Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-01-26-012605-a	33 730 грн з ПДВ	Оголошена: 26 січ 2023 16:13 Завершення періоду уточнень: 31 січ 2023 00:00 ① Прийом пропозицій: 26 січ 2023 16:13 – 31 січ 2023 00:00 ①	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?
Салаха з/12-16, пугасу з/125+ Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-01-25-003824-a	9 299,40 грн з ПДВ	Оголошена: 25 січ 2023 10:58	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?

Послуги з поводженням з побутовими відходами та вивозу рідких побутових відходів ДК 021:2015: 90460000-9 - Послуги зі спорожнення вигрібних ям і септиків Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-12-26-005212-a	127 872 грн з ПДВ	Оголошена: 26 груд 2023 11:52 Завершення періоду уточнень: 1 січ 00:00 ① Прийом пропозицій: 26 груд 2023 11:52 – 4 січ 00:00 ① Аукціон: 4 січ 14:23 📅 Додати до календаря	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?
Газове паливо (природний газ) код ДК 021:2015 - 09120000-6 Рівненський зоологічний парк загальнодержавного значення Про компанію ID: UA-2023-12-25-001543-a	99 323,34 грн з ПДВ	Оголошена: 25 груд 2023 09:52	Завершена ☆ Додати до обраного 🗨 Почати обговорення 🟢 КЕП ✓ ?

